

Upravništvo: Ljubljana, Knafljeva
ulica 6. — Telefon št. 3122, 3123,
3124, 3125, 3126
Inseratni oddelk: Ljubljana, Seien-
burgova ul. 3. — Tel. 3392, 3492.
Podružnica Maribor: Gosposka ulica
št. 11. — Telefon št. 2455.
Podružnica Celje: Kocenova ulica št.
2. — Telefon št. 190.
Iščani pri post. ček. zavodih: Ljub-
ljana št. 11.842, Praga čisto 78.180,
Wien št. 10.241.

JUTRO

Izhaja vsak dan, razen ponedeljka
Naročnina znaša mesečno Din 25.—
Za inozemstvo Din 40.—

Uredništvo:
Ljubljana, Knafljeva ulica 6. Telefon
3122, 3123, 3124, 3125, 3126. Maribor,
Gosposka ulica 11. Telefon št. 2440.
Celje, Strossmayerjeva ulica št. 1.
Telefon št. 65.

Rokopisi se ne vračajo.

Evropski mir in španska vojna

Diplomacija se trudi z vsemi silami, da zagotovi mir Evropi. Njena prizadevanja so usmerjena k vedno novim kombinacijam, s katerimi naj se poišče nove formule za staro vsebino, to je za ohranjanje miru in za ohranitev politične zgradbe sodobne Evrope.

Toda ne more se reči, da so ta prizadevanja uspešna v zadovoljivi meri. Nasprotno; domala soglasno se označuje današnji mednarodni položaj kot zelo resen in tudi najoptimističnejši državniiki so rezervirani v svojih izjavah, zavedajoč se, kako opasne so igre nekaterih močnih faktorjev v politični areni mednarodnih odnošajev.

V to napeto atmosfero je nenadoma prinesla državljanska vojna v Španiji še novega netiva. Na prvi pogled nepriznava, s katerimi naj se poišče nove formule za staro vsebino, to je za ohranjanje miru in za ohranitev politične zgradbe sodobne Evrope. Toda ne more se reči, da so ta prizadevanja uspešna v zadovoljivi meri. Nasprotno; domala soglasno se označuje današnji mednarodni položaj kot zelo resen in tudi najoptimističnejši državniiki so rezervirani v svojih izjavah, zavedajoč se, kako opasne so igre nekaterih močnih faktorjev v politični areni mednarodnih odnošajev.

Nedvomno spada tudi španska državljanska vojna v kategorijo takih splošno nevarnih notranjih homatij, ki razburkajo svet, na široko udarjajoč na občutljive organe svetovnih političnih nasprotij. Se prve dni krvav borbe v Španiji se je Evropa razdelila po svojih simpatijah za zagovornike vladne ali uporniškega tabora. Čim dalje traja vojna po španskih mestih, tem bolj raste čustveno sodelovanje zunanje sveta.

Pa ne le to; kmalu se je pokazala nevarnost, da se prično zunanji faktorji vmešavati tudi dejansko s tem, da pošiljajo orožje in denarno ali drugačno pomoč, po političnih simpatijah ter računih. Prav nič ni bilo pretirano, ako se je tako vmešavanje inozemstva takoj označilo kot skrajno opasno. Nevarnost nadaljnjih komplikacij nikakor še ni od strani, zlasti pa ni nehala opasnost, da postane izid španske notranje vojne povod za izdatne premaknitve v mednarodnem razmerju sil. Eno kot drugo je kaj malo v prilog prizadevanju pacifiistične diplomacije.

Nedvomno je napačno, označevati sedanjo uporniško akcijo kot fašistični pokret. Ali vendar je očitno, da je naletela pri fašističnih režimih, osobito v Italiji in Nemčiji, na izredno žive simpatije. Ze na prvi pogled se pri tem vsiljuje domneva, da so tu razen antisocialističnih nagnjenj na delu še drugačni, bolj konkretni računi.

V Franciji gospoduje dandanes levičarski režim. Res da ni treba, da bi se državna zunanja politika ravnala po notranjepolitičnih nagibih in idejah, saj vemo, da je bila levičarska Francija zavzemala celo carske Rusije. Toda vendar je idejna sorodnost sedanjega levičarskega kurza v Franciji in vlade levičarskih strank v Španiji tako očitna, da se simpatije med obema režimoma uveljavljajo tako rekoč same od sebe in da morejo tvoriti trdno osnovo tudi za medsebojno pomoč v zunanji politiki.

Tu pa se prične pomembnost sedanje državljanske vojne. Res da so na splošno na španskem žive simpatije za Francijo v vseh slojih, v vseh političnih sferah, vendar se ne da zanikati, da te simpatije niso povsod enake. Dovolj je, ako si pokličemo v spomin dogajanje iz dobe diktature generala Prima de Rive, ki je sklepal tesno prijateljstvo s fašistično Italijo, kar se takrat ni moglo tolmačiti drugače ko s Franciji neprijateljsko smerjo fašistične španske generalitete. Sprito tega je vsakakor dovoljen sklep, da bi poraz sedanje španske vlade in zmaga uporne vojske generalov ter višjih častnikov in z njimi sodelujočih fašističnih organizacij oslabil prijateljstvo s Francijo, za to pa obnovila verjetnost tesnejših zvez na druge strani.

V tej kombinaciji se imenuje tudi hitlerjevska Nemčija, ki niti najmanj ne prikriva svojih simpatij za uporne generale, še bolj pa Italijo, ki je na političnem prijateljstvu zainteresirana po svoje. Odnosaji med Parizom in Rimom so izza Lavalove ere prav dobri, toda kljub vsemu se ne sme prezreti, da je Italija po zmagi v Abesiniji postala še mnogo bolj samozavestna nego je bila dotlej in da kaže razpoloženje, porabiti in izrabiti sleherni priložnost za povečanje lastnega prestiža, ugleda in moči.

Isto velja tudi za Anglijo. Toda stvari se še niso razvile do one stopnje, da bi se premotrivali v Londonu že konkretno. Zato ostanejo v ospredju splošni vidiki, pri čemer je posebno važno, da je britansko javno mnenje po svojih simpatijah mnogo bolj deljeno nego francosko. Toda nadaljnje zadržanje je seveda tudi tu zavistno od razvoja državljanske vojne same.

FRANCIJA PRITISKA ZA ODGOVOR V Parizu so vznemirjeni, ker velesile še niso odgovorile na francoski predlog glede nevtralnosti v španski državljanski vojni

Pariz, 4. avgusta. o. Inozemski novinarji so prejeli informacije, da namerava francoska vlada nastopiti z vso odločnostjo in znatno podpreti madridsko vlado z letali, orožjem in strelivom. Če ne bo takoj prejela odgovorov iz Londona, Berlina in Rima na svojo znano noto, v kateri je italijanski, nemški in angleški vladji ponudila sporazum o strogi nevtralnosti glede na španijo. Zavlačevanje, ki se opazuje v Rimu in v Londonu, se zdj v Parizu že sumljivo. Splošno sodijo, da bodo Nemčija, Anglija in Italija pristale na francoske predloge, toda šele čez nekaj časa, ko bodo uporniki razpolagali že z zadostnimi količinami vojnega materiala iz omenjenih treh držav. Zato zahteva francoska vlada takojšnje odgovore. Splošno sodijo, da bi izzvalo vsako nadaljnje zavlačevanje odgovora na francoske ponudbe zelo opasne mednarodne politične zapletitve.

Konference v Parizu

Pariz, 4. avgusta. w. Francoski zunanji minister Delbos je danes sprejel italijanskega poslanika Ceruttija. Kakor se doznava, je Delbos razpravljal z italijanskim poslanikom o italijanskem odgovoru na povabilo francoske vlade za izjavo o najstrožji nevtralnosti glede dogodkov v Španiji. V francoskih krogih menijo, da ima italijanska vlada gotove ugovore napram obliki in vsebini francoskega povabila. Zunanji minister Delbos dela na to, da bi razpril te italijanske dvome.

Angleški odgovor bo ugoden

London, 4. avgusta. AA. Britanski odgovor na francosko noto, ki predlaga deklaracijo o nevmešavanju v španske zadeve, bo prav v kratkem izročil francoski vladi. Mislilo, da bo britanski odgovor ugoden. Francoski krogi ne tajijo, da bi zelo radi videli, da bi prišel britanski odgovor v kar najhitrejšem času. Francoski nemir je brez dvoma še zrasel zaradi novih dokazov, da se več držav vmešava v španske zadeve. Prihod nemške križarke »Deutschland« pred luko Ceuto v trenutku, ko so se španske vladne bojne ladje borile z vstaji, zaradi česar niso mogle nadaljevati obstreljevanje Ceute, je vzrok tem večjemu vznemirjenju, ker je poveljnik »Deutschland« uradno obiskal uporniškega generala Franco.

O francoskem predlogu za sporazum o nevmešavanju v sedanji španski spor, pravi današnji »Times« med drugim, da je po mnenju angleške vlade zelo nujen. Za-

to bo angleška vlada še danes ali najkasneje jutri pripravila svoj odgovor. Angleška vlada je istega mnenja kakor francoska vlada, ki se boji, da se ne bi pričele tuje države vmešavati v španske dogodke.

Nemški pogoji

Pariz, 4. avgusta. w. Kakor poroča agencija Havas iz Berlina, je zunanji minister Neurath dopoldne sprejel francoskega poslanika Francois-Ponceta. V političnih krogih doznajajo, da Nemčija ne bi delala nobenih težkoč za pričetek razgovorov glede nevtralnosti napram dogodkom v Španiji, vendar pa bi se morali vršiti na podlagi, da bi tudi Rusija upoštevala sklepe o nevtralnosti.

Italija se hoče najprej sporazumeti z Nemčijo

Rim, 4. avgusta. w. Glede francoske pobude za najstrožjo nevtralnost v španski državljanski vojni, se italijanski tisk drži zelo rezervirano. Sicer pa se vidi iz pisane italijanskih listov, da prihaja ta francoska pobuda glede nevmešavanja v španske razmere nekoliko prepozno. Italijanski listi pravijo, da obstoja možnost, da bi dogodi v Španiji ogrozila ravnotežje na zapadnem Sredozemskem morju. Italija vsekakor želi, da bi imela svojo besedo pri ugotovitvi tega ravnotežja. Preden bo Italija odgovorila na francosko pobudo, bo najbrže stopila zaradi tega vprašanja v zvezo z Nemčijo.

Francoska iniciativa, pravi »Tribuna«, se je zelo zakasnila. Situacija v Španiji je sedaj že hudo kompromitirana. Če bi Francija postavila svoje predloge tedaj, ko so se nemiri v Španiji šele pričeli, bi pač vsi brez rezerve pristali na pogajanja za uravnoteženje položaja v zapadni Evropi na Sredozemskem morju.

Tudi »Giornale d'Italia« meni, da je sedaj že prekasno. Dogodki se razvijajo a filmsko brzino. Vlada v Madridu je prišla ob vse. Okrog vlade v Burgozu so se zbrale vse nacionalne sile. Madridski režim že zapušča španski diplomatski zastopniki v inozemstvu, mnogi učenjaki in književniki. Revolucionarnemu pokretu se je pridružil celo znani književnik Manuel Unamuno, ki ni bil nikoli prijatelj monarhističnega režima in je celo ostro nastopal proti kralju Alfonzu ter je bil zaradi tega tudi zaprt. Unamuno sedaj ostro obsoja madridski in barcelonski režim, ki se le dozdevno naslanjata na demokratske socialistične struje.

Bitka za Saragoso

Vladne čete mesto srđito bombardirajo — Del mesta gori

Pariz, 4. avgusta. g. Saragossa je od večraj pod stalnim topovskim ognjem vladnih čet, ki jih podpirajo katalonska letala. V mestu je izbruhnila panika. Saragossa predstavlja strateško najvažnejše oporišče ter bi bilo zopetno zavzeto tega mesta, ki ga imajo v rokah uporniki, odločilne važnosti za vladne čete. Vlada pošilja neprestano ojačenja na fronto. Topovski ogenj in obstreljevanje iz letal je v mestu povzročilo velikansko škodo, zlasti na zgodovinskih zgradbah. Veliko število poslopij gori. Uporniki, ki so obkoljeni v mestu, so s svojim ognjem prizadeli vladnim četam velike izgube, ki pa še niso znane. Govori se o več sto mrtvih.

Uporniki bombardirajo mesto Gijon

Bayonne, 4. avgusta. AA. Iz Gijona poročajo, da je bombardiranje tega mesta po uporniški križarki »Almirante« napravilo veliko škodo in terjalo mnogo žrtev. Oblasti v Gijonu so radiotelegrafsko obvestile poveljnika križarke, da bodo postrelili okoli 2.500 ujetnikov, če bo vnovič bombardiral mesto. Obstreljevanje ee nato ni več ponovilo. Položaj v tej pokrajini je zelo napet. Policija je zasedla vse glavne točke v mestu in okolici. Posebno nevaren je položaj za usodo oseb, ki niso naklonjene madridski vladi.

General Franco je razpisal uporniško posojilo

Tanger, 4. avgusta. d. Iz Tetuana poročajo, da je general Franco izdal poziv za podpis vojnega posojila. Dosele je bilo podpisanih že 300 milijonov peset. V neki izjavi poudarja general, da so on in njegovi prietaji republikanci. Njegovo geslo je red, svoboda spoštovanje zakona ter osvoboditev od vpliva Moskve in marksizma po geslu Španija Špancem.

Nova italijanska in nemška letala za upornike

Saragossa, 4. avgusta. o. V španski Maroko je večraj prispelo 12 novih italijanskih Capronijev in 2 Junkersa. Letala so

Izkazalo se je, da je posebno opasno za mednarodne odnose, kadar in kjer se metode iz zunanje področja prenašajo tudi v notranjo politiko. Tako nevarnost obstoja posebno v španskem primeru, zato se je Evropa upravičeno vznemirila in zato s posebnim interesom spremlja razvoj dogodkov v Španiji.

plač uradnikom v pokrajinah, ki so jih zasedli uporniki.

Madrid, 4. avgusta. d. Vlada je objavila po radiu, da je bil aretirani škof v Jaenu s svojimi sorodniki, ki so stanovali pri njem, ker so skušali pobegniti. Milica, ki jih je aretirala, jih je zaprla v katedralo, izpremenjeno v ječo. Škofova sestra je imela pri sebi milijon peset. Pri preiskavi škofije palače v Jaenu so zaplenili 8 milijonov peset in mnogo dragocenosti, ki so jih shranili v podružnici Narodne banke. Razen tega je milica tudi v raznih samostanih zaplenila velike zneske ter jih izročila vladi. Gre baje za 22 milijonov peset. V škofijski palači v Genoni so miličniki zaplenili za 20 milijonov peset državnih obilgacij.

Revolucija se je pripravljala dve leti

Madrid, 4. avgusta. d. Preiskava je ugotovila, da so vojaški krogi že nad dve leti sistematično pripravljali upor. L. 1935 so se vršili ob Guadarrami veliki manevri in takrat so bili zgrajeni tudi strelski jarki

Vlada je zaplenila francoska letala

Pariz, 4. avgusta. o. »Jour« je sprožil novo kampanjo proti režimu. Objavil je vest, da so španske oblasti v Madridu zaplenile štiri francoska potniška letala, ki jih je vlada poslala v Madrid, da bi prepeletela v Francijo francoske državljane, ki ne bi hoteli ostati še nadalje v Madridu. Tri letala so tipa št. 28, eno pa je trimotorni Fokker. »Jour« pravi, da so francoske oblasti brzkone namenoma poslale ta štiri letala v Madrid, da bi jih Španci prevzeli in porabili za borbo proti upornikom. Če vlada ne bo nemudoma ostro protestirala v Madridu zaradi te zaplenbe, bodo te domneve po mnenju desničarskega lista le še bolj potrjene. Nadalje poroča list, da so poslali iz Madrida z letalom v Pariz že četrto pošiljatev zlat.

Pariz, 4. avgusta. AA. Odkritja lista »Jour«, po katerih je madridska vlada zaplenila štiri francoska letala, da jih uporabi za vojaške namene, čeprav jih je francosko letalsko ministrstvo poslalo, da prepelejo francoske državljane na varen kraj,

Značaj in cilji revolucije skozi očala režimskega predstavnika

Madrid, 4. avgusta. d. Položaj je v glavnem mestu neizpremenjen. Predsednik španskega parlamenta Martinez Barrio je imel po radiu v Valenciji govor, v katerem je med drugim izjavil:

»Akcija upornikov ni bila započeta proti marksistični vladi, marksistični vojski ali pa marksistični državi. Uprli so se proti španski državi, ki jo predstavlja od zakonitega parlamenta zakonito izvoljeni predsednik republike. Poskus upornikov ima namen, nadomestiti splošno voljo prebivalstva z voljo enega socialnega sloja, ki si hoče za vedno zagotoviti svoje privilegije. Diktatura Prima de Rive je propadla za-

in udte, ki jih imajo sedaj uporniki zasedene.

Špansko zlato roma v Francijo

Bordeaux, 4. avgusta. w. Semkaj je prispel španski letalec iz Madrida s 1200 kg zlata. Nadaljeval bo svojo pot v Le Bourget.

Simpatijski miting v Moskvi

Moskva, 4. avgusta. o. Po vsej Rusiji je nastalo silno vznemirjenje zaradi vesti, da oborožujejo Nemci in Italijani španske upornike. V vseh industrijskih in drugih večjih krajih so se vršila včenja in danes velika protestna zborovanja. Na Rdečem trgu v Moskvi se je zbralo na zborovanju 120.000 delavcev. Kot glavni govornik je nastopil predsednik odbora vseh delavskih zvez Mihael Zverniki, ki je državljansko vojno v Španiji primerjal z rusko oktobrsko revolucijo. Borba španskega naroda, je dejal, je obenem tudi naša borba. Iz vsega srca pozdravljajo španski narod in visoko dvigamo zastavo mednarodne delavske solidarnosti.

Z zborovanja so poslali brzojavno pozdravnemu predsedniku španske republike Azam.

so napravila v francoski javnosti velik vtis. Po vsej priliki bo zaradi tega dogodka vložena v parlamentu interpelacija.

Interpelacija v pariškem parlamentu

Pariz, 4. avgusta. AA. Danes je v parlamentarni debati poslanec Xavier Valat vprašal letalskega ministra Pierra Oota, ali je res, da so preteklo soboto francoska letala preletela špansko mejo in da je španska vlada zaplenila štiri izmed njih, namenjena za prevoz francoskih državljanz iz Španije.

Pierre Cot je izjavil, da ta vest ni resnična. Popolnoma netočno je, da bi bila nekatera letala znamke »Potez« v soboto preletela špansko mejo. Glede štirih letal, poslanih za prevoz francoskih državljanz, je minister izjavil, da so odšla na zahtevo francoskega poslanika v Španiji. Nekatera izmed teh letal je španska vlada zaplenila. O tem vprašanju bo moralo razpravljati zunanje ministrstvo.

radi svoje nesposobnosti, monarhija pa zaradi svojih zmot in stoletnih grehov.

V legitimnem režimu zakonito organizirana španska demokracija poziva vse druge države, naj spoštujejo našo trdno odločnost. Vsaka država ima svobodo za določanje svoje usode ter pravico zahtevati od vseh ostalih držav popolno nevtralnost. Uporniki prosijo za pomoč tuje države, da bi se borili proti svoji španski domovini, proti španski republiki.

Predsednik Barrio je napoved odločno pobijal mnenje, da bi zmaga vlade pomenila uvedbo komunizma v Španiji.

Nemčija in ČSR

Češkoslovaški odmevi na vesti o nameravani nemški ponudbi za sklenitev nenapadnega pakta

Praga, 4. avgusta. d. Češki listi so objavili vest pariškega »Oeuvras«, po kateri je baje nemški zunanji minister Neurath izjavil francoskemu poslaniku v Berlinu Francois-Poncetu, da bi bila Nemčija pripravljena začeti direktna pogajanja s Češkoslovaško za zaključitev pogodbe o nenapadanju. Neurath je tudi izjavil, da ne goji Nemčija nobenih napadanih namenov proti Češkoslovaški.

Ta izjava je zbudila v Pragi precejšnjo pozornost, čeprav je nemški zunanji minister samo pomel, kar je kancelar Hitler že letos meseca marca izjavil o nemško-češkoslovaškem razmerju. Češkoslovaško stališče glede na to vprašanje je obrazložil pred nekaj dnevi zunanji minister dr. Krotil v pariškem »Excelsior«, kjer je izrazil svoj dvom glede dozdavnih nemških napadanih načrtov proti Češkoslovaški, kakor tudi, da bo Češkoslovaška proučila v sporazumu s svojimi zavezniki in v okviru Društva narodov morebiti nemško ponudbo, če jo bo prejela.

V zvezi s tem je vsekakor tudi članek, ki so ga objavile »Lidove noviny« in ki pravi, da se Češkoslovaška ne bo pustila v nobenih okoliščinah odvrniti od svoje zveze s Francijo, Rusijo in Malo azijo.

Zahteva po avtonomiji čeških Nemcev

Teplice-Šanov, 4. avgusta. d. Na povratku s otvoritve olimpiade v Berlinu je vodja sudetsko-nemške stranke Henlein govoril v nedeljo na nekem zborovanju svojih pristašev ter je med drugim izjavil:

»Stojimo tu kot strnjena sila sudetskega nemštva, na drugi strani pa stoji nacionalne sile Čehov. Čehom nočemo odvzeti nobenih njihovih pravic, toda zase zahtevamo enake pravice. Narod, kakršni smo mi, ima pravico do bodočnosti, do ohranitve nemškega značaja svoje domovine, do izpolnitve gospodarskih zahtev, do lastnega urejanja socialnih vprašanj in končno

do lastnega odločevanja o svojih narodnih zadevah, zaradi česar zahtevamo samoupravo. To ne pomeni nobenega oslabljenja države, temveč poglobitev našega narodnega življenja in s tem obogatitev države.«

Splošna stavka v Grčiji

Atene, 4. avgusta. w. Najavljena generalna stavka je danes popolnoma izbruhnila v vseh delih Grčije. Stavka je za sedaj določena samo za 24 ur. Vlada je odredila vse varnostne odredbe.

Pokol Angležev v Indiji

London, 4. avgusta. o. Iz Indije prihajajo vesti, da je prišlo na indijsko-afganski meji do upora in krvavih borb. V mestu Siodosu so uporniki poklali okrog 700 angleških državljanz. Vsi Angleži v tem delu Indije so mobilizirani, da zaščitijo ta upor.

Dvanajst posebnih vlakov na en sam dan

Beograd, 4. avgusta. AA. Po sporazumu, ki ga je generalno ravnanjevo državni železnice sklenilo s turjimi potniškimi uradi, se je število tujih turistov tako povečalo, da je vozilo 2. avgusta samo skozi zagrebško železniško postajo nič manj kot 12 posebnih vlakov s 704 potniki drugega razreda in 8216 potniki tretjega razreda. Iz Češkoslovaške je prišlo pet posebnih vlakov, iz Avstrije 4. Potniki so potovali na Sušak in Split, odkoder nadaljujejo svojo pot v jadranska kopališča.

Nj. Vel. kraljica v Bosni in Hercegovini

Prispela je v Sarajevo z avtom iz Budve — Prebivalstvo ji je povsod prirejalo navdušene ovacije

Trebinje, 4. avgusta. o. Davi se je nena- doma pripeljala v Trebinje Nj. Vel. kralji- ca Marija s svojim spremstvom. Vest o njenem prihodu se je z bliskovito naglico razširila po mestu in kmalu so bile vse hi- še v zastavi. Kraljica je sama vodila svoj avto. Po kratkem odmoru je odpoto- vala dalje proti Mostarju.

Mostar, 4. avgusta. o. Dopoldne se je Nj. Vel. kraljica Marija s svojim sprem- stvom pripeljala v Mostar. Čeprav nihče ni točno vedel, kdaj pride, so se vendarle zbrale na glavnih ulicah velike mase ljud- stva, ki so kraljico in njeno spremstvo navdušeno pozdravljale. Vse mesto je bilo v zastavi in zelenju.

Sarajevo, 4. avgusta. o. Vse mesto je v zastavi. Povsod se vršijo nagle priprave za prirčni sprejem Nj. Vel. kraljice Ma- rije. Prihod kraljice je napovedan za kasne popoldanske ure. Nj. Vel. kraljica Marija ostane bržkone nekaj dni v Sarajevu.

Sarajevo, 4. avgusta. AA. Čeprav je Nj. Vel. kraljica prispela v Sarajevo šele ob 17. popoldne, se je prebivalstvo Sarajeva že v zgodnjih popoldanskih urah priprav- ljalo na sprejem ter je odhajalo z vlaki v Lidže, kamor so prihajali tudi kmetje iz okoliških vasi v svečanih oblekah. Že pred prihodom kraljice se je pred dvorcem zbrala velika množica, ki je napravila 3 km dolg spališ. Okrog 16. so prispeli iz Sarajeva predstavniki oblasti, med njimi prometni minister dr. Spaho, pomočnik bana Rašković, namestnik poveljnika ar- mije, general Tomić, župan ter mnoge dru- ge ugledne osebnosti. V spalnju so bile tudi čete kmetijskih Sokolov in Sokolice. Ko je kraljica izstopila iz avtomobila, so jo sprejeli z navdušenimi ovacijami. Belo oblečene deklice so jo obšale s cvetjem. Ko se je kraljica umaknila v svoje prostor- ce, se množice niso hotele raziti. Okrog 18. se je Nj. Vel. kraljica pojavila na balko- nu. Prirčno je odzdravljala ljudstvo ter si ogledala množico sokolskih čet. Množi- ce so še dolgo vzklikale kraljici, kralju Petru in kraljevskemu domu in Jugoslaviji.

Končna sodba v našiškem procesu

Stol sedmorice je popolnoma osvobodil poslanca dr. Nikića in dr. Jevremovića, ostale pa deloma oprostil, odnosno jim znižal kazni in odredil novo razpravo

Zagreb, 4. avgusta. o. Našiška afera, s katero se je zaradi priziva obsojencev dalje časa bavil Stol sedmorice v Zagrebu kot kasacijsko sodišče, je sedaj v pravnem po- gledu definitivno zaključena. S to afero sta se bavila dva kasacijska senata. Razsodba je bila danes objavljena. Delci se v 6 poglav- jih in določa:

1. Zavrne se revizija, ki jo je zahteval državni tožilec glede vseh obtožencev.
2. Kazen, ki jo je izrekli osiškno sodišče proti obtožencu dr. Svetozarju Grgin za- radi dejanj po par. 345 št. 4. in 345 odde- lka 1. k. z. se zniža na kazen stroga za- pora za eno leto in izgubo častnih držav- ljanskih pravic za eno leto.
3. Obsojenici so od obtožbe po par. 280 kp. dr. Svetozar Grgin zaradi dejanj po A 1 e in A 2 d sodbe prve stopnje, dr. Ni- kola Nikić in ostali so prav tako osvoboje- ni zaradi neklih prestopkov v smislu ob- tožnice.

4. Osvobojena sta dr. Dragoljub Jevremo- vić glede na dejanje pod D 1 sodbe I. stopnje in dr. Nikola Nikić glede na de- janje po par. 301 oddelek 2 k. z. pod C III št. 4. in 5 sodbe I. stopnje.
5. Revizija dr. Nikole Nikića se ni obrav- navala.

6. Razveljavljena je sodba I. stopnje in odredjena je nova glavna razprava pred okrožnim sodiščem v Zagrebu proti ostal- im obtožencem, ki so obtoženi zaradi de- janj navedenih v poglavju F obtožnice. Ugodeno je priznati nekaterim obtožencem. Glede na to rozsodbo je omeniti, da so

sedaj osvobojeni vsi obtoženci, ki so bili postavljeni pred sodišče zaradi obče korup- cije in zaradi prestopkov v zadevi kupno- prodajnih pogodb. Bivši minister dr. Nikola Nikić je oproščen zaradi žalitve bivšega ministra dr. Kojčića, ker je medtem deležen blagodat poslednje amnestije.

Ker se je drugi senat kasacijskega sodi- šča postavil na drugo stališče kakor prvi senat, da namreč narodni poslanci niso dr- žavnim uslužbenec in zato pred rednim so- dišči ne nosijo odgovornosti kot taki, je kasacijsko sodišče osvobodilo vsake krivde bivšega ministra dr. Nikole Nikića in na- rodnega poslanca dr. Jevremovića.

Kakor znano je bil dr. Nikola Nikić v Osijeku obsojen na 4 leta roboje in veliko denarno kazen, dr. Jevremović pa na 3 leta. Tudi glavni obsojenici dr. Grgin, ki je bil prvotno obsojen na 5 let roboje, di- rektor Sohr, Schlesinger, ki sta bila ob- sojena na roboje po 8 let, se sedaj izpusti- jo iz zaporov, ker so bili po sodbi kasaci- skega sodišča obsojeni vsi le na zapor po eno leto dni, ki so ga pa že prestali v preiskavi.

Tudi obtoženi Lovrić je bil zaradi neklih dejanj osvobojen. Državnim uradnikom, kiso bili zapleteni v afero, pa je bila kazen deloma znižana na polovico, deloma pa so bili tudi oni oproščeni.

Sedaj se bo zaradi neklih obtožb proti nekaterim obtožencem vršila ponovna raz- prava pred okrožnim sodiščem v Zagrebu.

Učiteljski kongres

Drugi dan je potekel precej burno, pri volitvah pa je z ogromno večino zmagala lista dosedanje uprave s pred- sednikom Dimnikom na čelu

Novi Sad, 4. avgusta. p. Dočim je na učiteljskem kongresu še večeraj vladalo sve- čano razpoloženje, so se danes, ko so pri- šla na dnevni red organizacijska vpraša- nja, pokazala precejšnja nasprotstva.

Upravni odbor je pripravil poročilo o svojem delu v nekaj sto kopijah, ki so jih kar razdelili med delegate, tako da ga na kongresu niso niti prečitali. Iz poročila je razvidno, da šteje udruženje sedaj 17.662 članov, da razpolaga z imetjem, ki znaša okrog 3 milijone Din itd. V poročilu se posebej omenja pomen novih pravil udru- ženja, poudarja se potreba učiteljske stal- nosti in označujejo se druga važna učitel- jska vprašanja. Drugi del obsega podrobne informacije in tehnične podatke.

Tri struje, ki so se danes pojavile na učiteljskem kongresu, bi se dale najbolje opisati takole: Glavna struja je zbrana okrog sedanjega upravnega odbora, pravi- jo, da šteje izmed 380 na kongresu prisot- nih delegatov 280 pristašev. To strujo vo- dijo sedaj predsednik Ivan Dimnik iz Ljubljane, Todor Dimitrijević iz Beograda in Stjepan Kranjčević iz Zagreba. Oni na- glašajo, da je upravni odbor v zadnjih dveh letih deloval docela v redu in da za- to lahko stopi pred kongres s čisto vestjo in da lahko pričakuje zaupnico vsega član- stva. Nositelji liste te skupine nudijo za- dostne garancije, da bodo tudi v bodoče ustrezali zahtevam učiteljstva iz vseh kra- jev.

Opozicija pa pravi, da ni zadovoljna ne z materialnim niti z ostalim poslovanjem dosedanjega upravnega odbora. Upravni odbor je po njenem zatrjevanju brezglav- no trošil učiteljski denar, ni dovolj ener- gično branil učiteljskih interesov, ko so se izvrševale številne premestitve, kar bi lahko preprečil, če bi pravočasno interve- niral. Hkratu pa opozicija tudi ni zadovolj- na z novimi pravili, o katerih sodi, da bo- do le dosedanjim upravi zagotovila večino na kongresu.

To opozicijsko skupino vodi delegata Sudeta iz Koprivnice in Popovič iz Beo- grada, pridružil pa se jima je tudi bivši predsednik udruženja Damjan Rašić.

Tretja skupina, ki je najmanjša, ni v ta- ko ostri opoziciji proti sedanjemu uprav- nemu odboru. Vendar tudi ona ni zadovolj- na z njegovim dosedanjim delom in prav tako tudi ne z novimi pravili. V glavnem

naglašja, da nova pravila ne dajejo dele- gatom popolne svobode glede tajnosti vo- litve.

Ob taki ločitvi duhov in v nekoliko na- petem razpoloženju se je pričelo današnje zasedanje kongresa. Predsednik Dimnik je najprej prečital vrsto pozdravov kongresu, nato pa je tajnik verifikacijskega odbora Ivan Trinašević prečital poročilo svojega odbora, ki je bilo soglasno sprejeto. Sle- dila je dolga debata o delu upravnega od- bora, ki je bila mestoma zelo ostra in v kateri so najbolj prišle do izraza težnje omenjenih treh skupin. Debata je trajala vse do popoldne.

Tajnik udruženja Lazić je nazadnje spo- ročil, da so bile vlozene tri kandidatne li- ste za novi upravni odbor. Listo g. Dim- nika je podpisalo 265 delegatov. Druga li- sta z Dragišo Mihajlovićem iz Kragujevca na čelu ima 31 podpisov in tretja lista z glavnim kandidatom Matom Sudeto iz Koprivnice 30 podpisov.

S tem je bilo dopoldansko zasedanje kongresa zaključeno. Zvečer bo še ona se- ja, na kateri se bodo izvršile volitve.

Novi Sad, 4. avgusta. p. Učiteljski kon- gres se je zvečer nadaljeval. Seja je bila silno burna. Delo uprave je najhuje kri- tičiral učitelj Blagoje Stefanović iz Beogra- da, ki je hudo napadal zlasti dosedanjega podpredsednika JUU Dimitrijevića. Vsa skupščina je glasno protestirala in Stefa- nović je moral nehati govoriti. Ko so go- vorili še nekateri govorniki, je skupščina prešla na volitve. Glasovanje je bilo tajno in volitve so se vršile po proporcijem siste- mu. 373 delegatov je oddalo svoje glasove za tri kandidatne liste. Glasovanje je traja- lo trideset ur. Volilni odbor je razglasil, da je dobila lista Ivana Dimnika 286 gla- sov, lista Dragiša Mihajlovića 44 glasov, lista Mate Sudeta pa 26 glasov, tako da je ostala brez kolikoličnika. V novi upravni od- bor so bili izvoljeni Ivan Dimnik, Todor Dimitrijević, Stjepan Kranjčević, Svetislav Gokjović, Milenko Lazić, g. Marija Ksto- nošić, Jęta Krležević, Tubić in Stanoje- vić, v nadzorni odbor Dragutin Igl, Bora Pavlić, Mihajlo Stanojević in Viktorija Plier, v finančni odbor pa Dimitrije Jova- nović, Petar Kosić in Dušan Jeremić. Z liste Dragiša Mihajlovića je bil izvoljen v centralno upravo le en delegat. Rezultat volitev je bil sprejet s silnim aplavzom.

Beleške

Minister dr. Miha Krek o občinskih volitvah

Minister brez portfelja dr. Miha Krek je imel kakor smo že poročali, v nedeljo vo- lilni shod na Vrhniki. O stališču in pogledih slovenskega dela JRJZ je med drugim izja- vil:

»Vlada, v kateri sodeluje dr. Korošec, je prinesla tudi to, da lahko hodimo pokon- ci in nosimo glave pokonci. Nočemo delati volitev s pritiskom oblasti in žandarmerije, ker smatramo, da je to poniževanje člo- veka kot enakopravnega državljanca. Mi prepuščamo svoje in želimo, da bi radi udarne sile večine Slovencev mogla stranka dr. Korošca reči, da so tudi vrhniški fant- je in moške utrjeni v zavesti, da je fronta Slovencev na krščanskih načelih edina pra- va in trajna zastopnica slovenskega naroda. Mi, ki smo zrastle iz katoliške skupnosti, vemo in se zavedamo: Slovencev je po- trebno, da v dinamiki državne skupnosti skupaj držimo in skupaj zmagujemo. Pri tem pa ima vsakdo možnost, da se s po- števnimi predlogi uveljavi. Izven okvira slo- venske katoliške skupnosti pa si ne sme nihče želeati pravice, da bi jo razdilal. Vsi, ki ste kdaj bili pristasi dr. Korošca in vsi- še slovenske skupnosti, pokažite, da ste ve- liki, modri, pametni in disciplinirani. Pom- nite, da pri teh volitvah ne gre samo za gospodarstvo, ampak gre za to, ali bo dr. Korošec in njegova stranka zmagala, ali bo poražena. Imejte pred očmi, da so te vo- litve velikega političnega pomena za pre- stiz naše stvari v Beogradu.«

Odgovor in izgovor g. župnika škrbca

V nedeljskem »Slovencu« poskuša žu- pnik in dekan v Kranju, g. Matija Škrbec, v dolgi, zelo komplicirani izjavi objasniti, zakaj je svoj čas napisal takratnemu preiskovalnemu sodniku v šenčurski aferi g. dr. Gradniku tako toplo zahvalno pismo, v katerem je zatrjil, da do konca svojega življenja ne bo pozabil plemenitega rav- nanja dr. Gradnika. Objava te zahvale je g. župnika očitno silno nevrščena. Zato je tem bolj zanimivo čitati njegova izmo- tavanja in na znano adreso naslovljena opravičevanja.

G. dekan Škrbec predočuje sedaj stvar tako, da je svojjo zahvalo pravzaprav pisal v zmoti. Baje je mislil, da je z izpustitvijo iz preiskovalnega zapora in s tem, da se je smel potem iz svobode braniti, šenčurska zadeva za njega likvidirana in da je prei- skovalni sodnik takorekoč izrekel v njego- vi stvari že končno sodbo. V tem prepriča- nju, pravi g. Škrbec, je napisal svojo za- hvalo, medtem se je pa informiral, kaj je pravzaprav preiskovalni sodnik, in ko je bil obsojen, je spoznal, da je preuranjeno in neutemeljeno obetal g. dr. Gradniku hvaležnost.

Zagreb in Živković

Beograjska »Pravda« poroča iz Zagreba o komentirjih, ki sta jih izjavili izjavi pred- sednika JNS g. Petra Živkovića in objava komunikacije o sejah izvršnega odbora JNS.

»Kljub znanemu stališču Zagreba napram JNS posvečajo zagrebški politični krogi vseh orientacijah že mesec dni sem največjo pozornost g. Petru Živkoviću, odkar je stopil na čelo JNS. Naj se javno poskuša še tako omalovaževati nastop Petra Živkovi- ća na politični pozornosti, vendar je vzbudil v Zagrebu največjo senzacijo. Še več; vsi njegovi nastopi in izjave vzbujajo v Za- grebu največje zanimanje in najbolj žive komentarje. Tako je bil govor predsednika Živkovića na seji izvršnega odbora JNS v Zagrebu tisti dan edini predmet političnih razgovorov in komentarjev.«

Informacija je tem bolj zanimiva, ker spada »Pravda« v krog onih listov, ki ve- ljajo za glasila sedanjega režima.

Programske izjave na shodu HSS

Pri Sv. Juriju pri Senju je bil v nedeljo shod pristajev bivše HSS Glavni govornik je bil Ziga Scholl, ki je imel dolg program- ski govor. Po poročilu »Hrvatskega dne- vnika« je dejal: »Mi smo vstopili v to dr- žavo prostovoljno, ne podjarmljeni in ne osvojeni. Hrvatom pripada po božji volji in pravičnosti pravica do svobode. Pokoj- ni Stjepan Radić je vedel, da bo moral pa- sti, in jaz sem rekel: Radić lahko ubijejo, toda njegov duh bo živel naprej.«

G. Scholl je obširno govoril tudi o poga- janjih iz Ljubo Davidovića in Joco Jovanovića. Ugotovil je, da je Ljuba Davido- ć javno izjavil v Šabcu, da se Srbi niso nikoli smatrali za Jugoslovane v tej državi, nego vedno le za Srbe. Sedaj priznavajo indi- vidualnost Hrvatov in Hrvatske. Toda to ni dovolj. Mi zahtevamo dejanja, ne pa samo obljube.«

Instrukcijski centri

V polemiki z zagrebško klerikalno »Hr- vatsko stražo« zaradi ženevskega kongresa za mir je priobčila sarajevska »Jugoslo- venska pošta« članek, ki med drugim pravi:

»Mi v vseh javnih in političnih pojavih v državi in inozemstvu v prvi vrsti pazi- mo in gledamo na to, kaj je v interesu naše države in našega naroda. S tega sta- lišča presojamo vse pojave. Mi ne iščemo nobenih navodil izven naše države in iz- ven naše narodne zavesti. Za nas v tem pogledu ne obstaja noben drug forum, no- beno drugo merilo, kakor naše nacije in naše države. Ne »Observatore Romanov«, ne moskovska »Pravda« nista za nas izvor navodil za naše opredeljevanje v javnih poslih in interesih. Ne moremo postavljati svojim odzdravljanom one nebuvene al- ternative, kakršno je nedavno dele postavil sobrat »Hrvatske straže«, ljubljanski »Slo- venci«, ki je zabijal volilec in ob prikihi neklih občinskih volitev naj pazi, za ko- ga se bodo odločili: za Rim ali za Moskvo! Takšna alternativa je nam neznana. Mi imamo samo eno izključno in absolutno orientacijsko točko in ta je Jugoslavija! Mi nimamo in ne priznavamo nikakega inter- nacionalnega instrukcijskega centra. To mi nazivamo gledanje na politiko, »Hrvat- ska Straža« pa imenuje to — fašizem. Tak- šni »fašisti« smo bili mi že pred vojno, v času vojne in takšni smo tudi sedaj!

Kupuj domače blago!

Četrti dan olimpiade

Olimpijski rekordi padajo — Nov jugoslovanski rekord v skoku v daljavo — Svetovni rekord na 100 m dame

Berlin, 3. avgusta.

Vreme ni olimpiadi naklonjeno. Tudi da- nes je bilo oblačno, od časa do časa se je vili ploha. Čeprav je bilo tekašišče razmo- čeno, so bili doseženi izvrstni rezultati, kar prča o kvaliteti tekmovalcev in tekašišča.

Zopet Owens

Dopoldne se je vršilo 8 predtekov na 200 m, prvi trije iz vsakega predteka so se plasirali v medtekmovalje. Najhitrejši je bil 3. predtek, kjer je zmagal čudo te- kačev črnc Owens v času 21.1 in s tem za 0.1 sek. zboljšal Tolanov olimpijski re- kord. Zmagovalci ostalih predtekov so bili Beweren (Hol.) 21.4, Osendarp (H.) 21.5, Humber (Kan.) 22, Hänni (Švica) 21.9, M. Phee (Kan.) 21.8, Packard (USA) 21.6, Robinson (USA) 21.6.

Buratović skočil 7.15

Istčasno so se pričeli tudi kvalifikacij- ski skoki v daljino. Nastopilo je 45 tekmo- valcev, ki so bili razdeljeni na dve skupini. Kdor ni preskočil 7.15 m, je izpadel. V na- daljnje tekmovalje se je plasiralo le 16, med njimi tudi naš dr. Buratović, in s tem znatno prekosil jugosloven. rekord 6.98 m.

Jadrane tekme odgojene

V Kielu bi se morale že jutraj pričeti jadrane tekme, a so jih zaradi viharja, ki je vzbvalil morje nad 5 m visoko, več- krat preložili. Tekmuje tudi Jugoslavija.

Hitler vsak dan v stadionu

Popoldne je veter pregnal grozeče de- ževne oblake in kmalu se je prikazalo še solnce. V stadionu je bilo 110.000 gledalcev, med njimi tudi Hitler, ki je prisel 10 mi- nut po začetku. Med tekmovaljem je po mikrofonu govoril v francoščini in nemšini znameniti švedski raziskovalec Sven Hedin o pomenu sporta na vzgojo.

Zopet Američani

Popoldne so bili najprej semifinalni teki na 400 m zapreke, ki so potrdili, da bodo Američani tudi v tej najtežji in najtežji lahkoatletski disciplini dosegli zlato kola- jno. V 1. semifinalu je z lahkoto zmagal fa- vorit Glen Hardin (USA) 53.2, 2. White (Filipini), 3. Mantikas (Grčija), ki se je na cilju zgrudil od izčrpanosti. Izpadli so Lavenas (Argent.), dalje Schoofield (USA) in Kūrtin (Nemčija). Med Lavenasem in Mantikasem je odločila šele ciljna fotogra- fija. V drugem semifinalu je zmagal Pat- terson (USA), 2. Loaring (Kanada), 3. Magalhaes (Brazilija). Izpadli so Kovacs (Madžarska), Bosmans (Belgija) in Nott- brock (Nemčija).

Owens, Owens...

Medteki na 200 m so prinesli izredno ogorčene borbe. Trikrat je bil izenačen bivši olimpijski rekord 21.2, čudežni tekač Owens je spet ponovil dopoldanski rezul- tat 21.1. V prvem medteku je zmagal Orr (Kanada) 21.2, 2. in 3. v mrtvem teku Hänni (Švica) in Packard (USA) 21.3. Naslednji tek je prinesel zmago Holandcu van Bewernu 21.7, 2. Theunissen (Južna Afrika), 3. Humber (Kanada). V tretjem medteku je startal črnc Owens in zmagal z nasokom 6 m v olimpijsko rekordnem času 21.1, 2. Mc Phee (Kanada) 21.8, 3. Greembek (J. Afr.) 21.9. Iz zadnjega teka so se plasirali v semifinale zamorec Robin- son (USA) 21.2, 2. Osendarp (Holandska), 3. Neckermann (Nemčija).

Admira: Ljubljana 4:2 (2:1)

Ljubljana, 4. avgusta.

Nocoj ob 20.45 se je pričela na igrišču Primorja mednarodna nogometna tekma med dunajsko Admiro in SK Ljubljano. Prvi polčas se je zaključil z rezultatom 2:1 za Admiro.

V prvi četrt uri je bila igra izenačena. V 3. min. je po kratki napadalni akciji Sla- par z desnega krila zabil prvi gol za Ljublja- no. Admira je nato povežala svoje vrste, predvedla lepo napadalo kombinacijsko igro ter je Bican v 21. in 26. min. zabil oba gola za Dunajčane. Rezultat prvega polča- sa je dokaj časten za Ljubljano.

Druga polovica se je odigrala v zelo hitrem tempu. Ljubljanci so bili zelo dobri ter vsaj v dveh tretjinah igre ena- kopravni nasprotniki Dunajčanov. Dosegli so tudi izenačenje po Repotičniku. Polem pa so domačini precej popustili, ker niso več vzdržali tempa. V tem delu igre so Dunaj- čani tudi zabili dva gola, od katerih tret- ji ni bil ravno potreben in bi se bil lahko preprečil. Rezultat 4:2 je časten za Ljub- ljance. Pa tudi po igri moremo biti za- dovoljni. O temki bomo še poročali, eno pa je treba še danes poudariti, da je ena glavnih napak naših igralcev, da preveč zadržujejo žogo.

Sodil je g. Macorati dobro.

Nacionalni šahovski turnir

Beograd, 4. avgusta. p. Ob veliki udelež- bi občinstva se je snoči v Zemunu pričel letošnji nacionalni turnir za amatersko šahovsko prvenstvo. Kakor znano, se je pri- javilo 24 šahistov, ki so se razdelili v dve skupini. V prvi skupini igra poleg drugih tudi Lešnik iz Maribora, v drugi pa Prein- falk iz Ljubljane. Lešnik je igral v prvem kolu proti Bajerju iz Osijeka. Osiješki ama- ter je že takoj ob pričetku igre dobil kme- ta in si je svojo prevladujočo pozicijo po- lagoma utrdil. Nazadnje je Lešnika prena- gal. Preinfalk in Avirović iz Zagreba sta napravila ob pozni uri prekinila. Avirović je napravil nekaj slabih potez in izgubil celo damo. Njegova pozicija je docela omajana.

Vojni minister se je vrnil v Beograd

Zagreb, 4. avgusta. o. Snoči je minister vojske in mornarice general Marić potoval skozi Zagreb. Pripeljal se je iz Splita in potoval v Beograd.

Disk dam

Sledil je finale v metu diska dam. Dol- go časa je vodila Poljakinja Walisovna, ki je že v predtekmovalju postavila nov olim- pijski rekord 44.69 m (dosedanji 40.58) in ga nato v tretjem metu ponovno zboljšala na 46.22 m. V finalu ji je pa svetovna re- korderka Mauemaier (48.31) odvzela že skoraj sigurno zlato kolajno z novim olim- pijskim rekordom 47.63 m.

1. Mauemaier (Nemčija) 47.63 m, 2. Walisovna (Poljska) 46.22, 3. Mollenhauer (Nemčija) 39.90, 4. Nakamura (Japonska) 5. Minešima (Jap.), 6. Lundström (Šved.).

Zahteva po avtonomiji
V finalu na 400 m zapreke so nastopili Patterson (USA), Mantikas (Grška), Loar- ing (Kanada), Magalhaes (Brazilija), White (Filipini), Hardin (USA). Slednji je vodil od starta do cilja, v finalu se mu je pa Loaring nevarno približal.
1. Hardin 52.4, 2. Loaring 52.7, 3. White 52.9.

Za 100 m diska dame so se plasirale Nemke Albus, Dollinger, Kraus, American- ki Stephens, Rodgers in Poljakinja Wala- siewicz. Zmagala je sigurno farmerska hči Stephens z novim olimpijskim in sve- tovnim rekordom, ki je znašal 11.9 oziro- ma 11.6.

1. Stephens (USA) 11.5, 2. Walasiewicz (Poljska) 11.7, 3. Kraus (Nemčija) 11.9.

Tretjič Owens

Za skok v daljino se je plasiralo 6 tek- movalcev, ki so vsi preskočili 7.50 m. Med drugimi je izpadel tudi na ameriškem pr- venstvu drugoplasirani Brooks, ki je sko- čil 7.41. Zmagal je sigurno z novim olimpijskim rekordom najboljši atlet ber- linske olimpiade ameriški črnc Owens, ki si je s tem pridobil že drugo zlato olim- pijsko kolajno. Dosedanji olimpijski rekord je znašal 7.73 m, svetovni rekord pa ima Owens z 8.13 m.

1. Owens (USA) 8.06, nov olimpijski re- kord, 2. Long (Nemčija) 7.87, 3. Tajima (Japonska) 7.74, 4. Maffei (Italija) 7.73, 5. Clark (USA) 7.60, 6. Leichum (Nem- čija) 7.52.

Ob veliki napetosti stotisočglave mno- žice se je vršil finale na 800 m, kjer je startal kot favorit ameriški črnc Wood- ruff. V finale so se plasirali Woodruff, Williamson, Hornbostel (vsi USA), Lanzi (Italija), Andersen (Argentina), Edwards (Kanada), Kucharski (Poljska), Backhou- se (Avstralija) in Mc Cabe (Anglija). Pr- vih 400 m so tekli razmeroma počasi — 57.4 sek. — zadnji krog je pa prinesel ne- verjetno napeto in ostro borbo. Woodruff si je s svojimi močnimi koraki kmalu priboril naskok, v finalu se mu je sicer Lanzi močno približal, toda cilj je bil pre- blizu in se je moral zadovoljiti z drugim mestom. Tretje mesto je zopet zasedel za- morec.

1. Woodruff (USA) 1:52.9, 2. Lanzi (Italija) 1:53.3, 3. Edwards (Kanada) 1:53.6.

Ostale večerajšnje discipline

Vršili so se zatem še trije predteki na 5000 m. V finale so se plasirali po 4 iz vsa- kega predteka, med temi vsi Finci, Ame- ričani in sploh večinoma zastopniki sever- nih narodov.

V nogometnem turnirju je Japonska ne- pričakovano premagala Švedsko 3 : 2, Nemčija pa Luksemburško 2 : 0.

V fletetu za moštva so se plasirali v fi- nale Italija, Francija, Nemčija in Avstrija. V modernem petboju vodi nemški nad- poročnik Hendrick.

Morilec na sledu

Maribor, 4. avgusta.

Preiskava zaradi umora rospoškega po- sestnika Ivana Krebsa se z vsi intenziv- nostjo nadaljuje. Danes so aretirali nekoga moškega, ki je osumljen umora. Pri na- tačni preiskavi v Kresovi hiši so našli skrito precej veliko količino, na kateri so bi- li še sledovi krvi. Sekiro bodo zljaz natan- ko pregledali in skušali najti na njej prstne odtise. Oblasti so tudi že informirane, kje se nahaja hranilna knjižica pokojnega Krebsa. Skupno z oporo ko je shratil pri nekem hrvatskem odvetaiku.

Imenovanja v lavantinski škofiji

Ob priliki svoje 60-letnice je izvršil škof dr. Tomažič tudi več duhovniških odluko- vanj. Častna kanonika sta postala dekan in župnik Jožef Weigl pri Sv. Križu blizu Ljutomeru in župnik Jernej Francež, žu- pnik pri Sv. Marjeti ob Pesnici. Za častne konzistorijske svetnike so bili imenovani msgr. Ivan Vrežak, spiritual Anton Karo, profesor Pavel Živortnik in bogoslovni pro- fesor dr. Jakob Aleksič iz Maribora, žu- pnik dr. Janez Jančič pri Sv. Petru v Sa- vinski dolini, dekan in župnik Fran Go- mlšek pri Sv. Benediktu v Slovenskih goric

Kdo bo zidal vseučiliško knjižnico?

Licitacija prvič ni uspela in je na novo razpisana — Presenetljivo nezanimanje

Ljubljana, 4. avgusta. O licitaciji za univerzitetno knjižnico v Ljubljani objavlja Agencija Avala naslednje informacije:

Vsa naša javnost težko pričakuje začetka gradbenih del pri univerzitetni knjižnici v Ljubljani. V ponedeljek je bila prva licitacija po novem načrtu, dočim je bila po starem načrtu tudi že licitacija, ki pa ni bila odobrena. Na licitaciji, so se oddajala težaška, betonska železobetonska in zidarska dela za 5.387.000 Din, nadalje kamnoseška dela, ki so bila proračunana na 502.000 Din in dobava ter obdelava umetnega kamna v višini 1.064.000 Din.

Dočim se je prve licitacije, ki ni bila odobrena, udeležilo zadostno število podjetnikov in je za to delo tudi sicer

med podjetniki vladalo veliko zanimanje, so za sedanjo licitacijo iz nepopolnivega razloga izgubili naši podjetniki zanimanje. Za gradbeno in zidarska dela sta se prijavili le gradbeni podjetji Tomažič in Curk, tako da licitacija za ta dela ni uspela. Nasprotno pa so pokazali precejšnje zanimanje kamnoseki, med katerimi je ponudilo podjetje Fran Kunovar 5.03% popusta, tako da znaša izlicirana vsota za kamnoseška dela 477.000 Din. Za dobavo in obdelavo umetnega kamna je ponudilo 4% popusta podjetje Gradidom, ki je izliciralo to dobavo za 1.02.000 Din.

Banska uprava bo težaška, betonska in zidarska dela drugič razpisala v skrajšanem roku 10 dni, tako da bo licitacija 21. avgusta. Upamo, da bo vsaj

takrat licitacija uspela, tako da bomo končno mogli pristopiti h gradnji težko pričakovane univerzitetne knjižnice.

Presenetljivo nezanimanje podjetnikov za tako veliko gradbeno delo pa jasno dokazuje, da so naši podjetniki najbrž tako dobro zaposleni, da nimajo interesa potegovati se za tako velike gradbe. To je pač edina razlaga, ki jo dobrohotno moremo najti. V bodočih primerih pa bo prav zaradi tega, da se take javne zgradbe ne bodo zavlačevale zaradi zasebnih razmer v našem gradbenem podjetništvu, treba zainteresirati tudi gradbenega podjetja izven mej Slovenije. Upamo, da potem ne bomo čuli nepotrebnih pritožb od prav istih gradbenih podjetnikov zaradi zapostavljanja domačih gradbenih podjetij.

opazovali Pelletierjev komet že od 29. maja in ga še neprestano opazujemo. Vse njegove lege in vse fotografije pošiljamo observatorijem na vsem svetu s pomočjo bulletina, ki se tiska vsak mesec.

Poslanik dr. Girsas danes v Mariboru

Danes bosta obiskala Maribor češkoslovaški poslanik na našem dvoru g. dr. Vaclav Girsas in češkoslovaški

konzu v Ljubljani g. Stanislav Miškovski. Obiskala bosta opoldne mestnega poveljnika, župana in škofa. Jugoslovensko-češkoslovaška liga s Češkimi klubom pa je ob tej priliki sklicala zborovanje, ki se bo vršilo popoldne ob 16. na verandi hotela »Orel«. Povabljenih je okrog 50 zastopnikov kulturnega in gospodarskega življenja v severnem delu bivše Stajerske. V navzočnosti obeh odličnih predstavnikov bratske države se bo sklepalo o zboljšanju kulturnih in gospodarskih stikov med Jugoslavijo in Češkoslovaško, zlasti o izvozu vina in sadja.

Državna cesta je zaprta!

Gradbeno podjetje Josipa Dedeka, ki gradi avtomobilsko cesto od Ljubljane do Kranja, je zaprlo staro državno cesto v odseku od St. Vida do Joperce. Podjetje je napravilo v St. Vidu, kakor vidimo na sliki, cel slavalok, ki je opremljen z mednarodnim znakom cestne zapore. Na desni strani je pa velika puščica z napisom Kranj-Bled. Dejansko je cesta zaprta za vozni promet šele ob koncu Vižmarja, kjer so pričeli z izkločevalnimi deli za popravo

stane cesta. Zato je pri slavaloku postavljen prometnik v podobi orožnika, ki regulira promet. Promet je zdaj usmerjen po banovinski cesti St. Vid-Tacen-Smednik, odtod pa po cesti, ki vodi na Škofo Loko do Joperce in od tod po državni cesti čez Sorško polje proti Kranju. Cesta bo zaprta kake tri mesece. Nato bo otvorena avtomobilska cesta in najbrž bodo lahko vozili tudi čez prelozene klanec v Mednem in pri Medvodah.

Žrtev surovosti

Ormož, 4. avgusta. Svojo ženo je mučil kmet Stefan Sestanj v okolici Varaždana, ker je bil prepričan, da ga vara z nekim mladenčkom. Uboga žena, mati 10 otrok, je zamažala prisega, da je to samo kleveta. Sadišni mož ji je zvezal palec rok in nog, nakar jo je obesil ob tram stropa. Pod njo je nato prižgal čunje in smeti, da se je mučenica počasi pekla, počnela in se onesvestila. Nekaj dni nato jo je znova zvezal in

jo pretepal do nezvesti, slednjič pa jo je zaprl v izbo in ji tri dni ni dal nobene hrane.

Vse to mučenje so videli otroci pa tudi sosede, a nihče se ni upal priti mučenici na pomoč, ker je Stefan velik grobian. Pred tremi dnevi pa je moral Sestanj po opravi v Varaždin. Njegovo odsotnost je izkoristila mučenica žena, sosede so jo vzele v zavetje in jo izmrevano odpeljali v bolnišnico v Ormož. Surovež je prijavljen državnemu tožilstvu.

Škof Učelini sokolskim bratom

Sokoli, vi boste dočakali Jugoslavijo srečno in močno!

V nedeljo popoldne so Sokoli iz Dubrovnika, katerim se je priključilo okrog 300 meščanov in izletnikov, obiskali otok Lopud, da se poklonijo in čestitajo 90-letniku dr. Franu Učeliniju, najstarejšemu škofu Jugoslavije. Na pozdravni nagovor staroste br. Nika Šutića je svivali škof odgovoril:

— Častiti moji sokolski bratje! Vi, najboljša nada naroda, čuvajte in visoko dvigajte svetli prapor jugoslovenstva, ki vam ga je poklonil naš pokojni kralj in na katerem stoji zapisano: »Jugoslavija nad vsem in vsakim!« Mar nam ni Jugoslavija največja in najbolj zaslužna, da je ne bi čuvali kot svoj zaklad? Kot svoboden

in uedinjen narod pomenimo nekaj več na svetu, kakor smo pomenili prej, ko smo bili razdeljeni. Poglejmo zgodovino Nemcev in Italijanov! Kaj bi oni bili danes, če bi se bili navduševali za stare pokrajinske in plemenske nazive? Jaz sem že z eno nogo v grobu, toda vi boste doživeli Jugoslavijo, ki bo srečna in močna. Vztrajajte pri narodnem delu, pri delu za kralja in domovino. Mili moji Sokoli, krepite se in množite se na srečo jugoslovenskega naroda!

Sokoli, Dubrovčani in domačini, med njimi veliko število čeških gostov, so privedli škofu Učeliniju burne, dolgotrajne ovacije.

Kralj Edvard se pripelje s posebnim vlakom

Prispel bo v ponedeljek in se ukrca v Boki

London, 4. avgusta. Jahta »Nachleens« že plove nekje proti Sredozemskemu morju in dalje proti Jadranu, ko po vsej Angliji še zamažajo, kje se bo zadržala. V pomanjkanju avtentičnih podatkov o potovalnem načrtu kralja Edvarda ugibajo londonski dnevniki marsikaj, a strinjajo se edino v datumu, kdaj bo kralj Edvard zapustil London. Pravijo, da se bo to zgodilo dne 10. avgusta. »Daily Mail« prinaša v tem pogledu članek, ki ima naslov »Angleški kralj 1300 milj z vlakom do Jadrana, — do Pariza bo letel, dalje pa se popelje s posebnim vlakom v Jugoslavijo.« Članek navaja med drugim:

— V vseh državah, skozi katere bo potoval angleški suveren, so najpopolneje poskrbeli za njegovo varnost. Razmeščen na bo posebna garda na vsaki točki poti, ki bo vodila skozi Lozano, Milan, Benetke, Trst in Sarajevo. Nj. Vel. kralj Edvard VIII. bo na poti najmanj tri tedne, ukrcal pa se bo na jahto na dalmatinski obali, v Dubrovniku, ali Boki Kotorski. Dalmatinska obala je določna za prvi del kraljeve poti kot eden izmed najbolj romantičnih in najlepših delov Evrope. V raznih pristaniščih Dalmacije se bo lahko ustavila kraljeva jahta na poti po sinji gladini tamošnjih zalivov, kjer so ozki vhodi v pristane med krasnimi grebeni, 270 milj po dolgem se sten v ozadju dvigajo v visoke planine čudnih obrisov, a ozki prostori obale ob vznemirjenosti planin do morja so pod trto, smolko in zeleno oljko. Nad tisoč otokov, ki so komaj miljo

oddaljeni od brega in razvrščeni vzporedno z obalo, ustvarja najživahnije prizore. Ta pokrajina je skozi stoletja prehajala iz rok v roke raznih narodov in plemen, a danes je to del Jugoslavije.

Eden izmed poslednjih posnetkov mladega vladarja največjega cesarstva

Dopisnik »Daily Maila« je javil svojemu listu iz Southamptona, da tudi angleški vladar sam še ni definitivno odločil, kje se bo vkrcal. Če bi ne bilo več revolucije v Španiji, bi to storil v Gibraltaru. Računalo se je tudi, da se bo vkrcal na Malti. Toda po novih informacijah vse kaže, da bo na jahto stopil v Boki Kotorski, nakar

Pelletierjev komet

Beograd, 4. avgusta.

Astronomeka opazovalnica v Beogradu, ki razpolaga z največjim daljnogledom na Balkanu, je objavila naslednje podatke o novem kometu, ki smo ga lahko te dni opazovali.

Dne 16. maja je sloveči ameriški astronom-amater Pelletier v Delfosu v Severni Ameriki našel v ozvezdju Cefeja nedaleč od severnega nebesnega tečaja nov komet, prvi v letošnjem letu. Komet je ta čas bil devete prividne velikosti in ga je torej bilo možno opazovati samo z astronomskimi daljnogledi. Ugodni položaj na nebu kakor tudi okoliščina, da je bil komet odkrit v času poslednje mesečeve četrti, sta bila izkoriščena na vseh astronomskih observatorijih, ki so lahko komet mnogokrat opazovali.

Iz elementa kometovega jedra je bilo lahko določiti, da bo komet najbližji Solncu dne 13. julija in da se bo do 4. avgusta približeval Zemlji. Po svetlobi in položaju v odnosu na Solnce in Zemljo se je takoj od pričetka sodilo, da bo komet prav verjetno prišel tako blizu, da ga bomo lahko opazovali s prostim očesom. In res, proti koncu julija je lahko izvežban gledalec, ki mu je bilo znano, kje se mora komet nahajati, lahko tudi s prostim očesom ogledoval redek nebeski prizor.

Kakor na vseh ostalih zvezdarskih opazovalnicah smo tudi v Beogradu redno

prav brez veličine skrivnostnih umetniških oblakov, kar je lepo izrazil ob pokojnikovem odprtem grobu ravnatelj zagrebške Moderne galerije prof. Jiroušek, ki je v kratkih besedah očrtal njegovo

umetniško delovanje — brez vsakih pletenih okrasov.

Josip Bužan ni bil umetnik-genij, čigar delo pomeni novo odkritje v relativnosti umetniškega pojmovanja, tudi ni bil kakšen mojster, ki udari pečat sodobne umetniškega razvoja, toda bil je umetnik, kakršnih bi potrebovali tudi med nami, da popularizirajo slikarsko umetnost. Menda ni greh, če kdo upodobi lja iz ljubezni do rodne grude tipična bistva narodnega življenja. Lepota folklor je zapeljala celo umetnike, ki so jih poklični umetnostni zgodovinarji uvrstili med velike.

Pred nekaj leti sem izrazil znanca v Zagrebu željo, da bi se seznanil z Bužanom. Zvedel sem, da je slikar sicer družben človek, čeprav niso široko bohemsko klobučevino na glavi, da pa ne zahaja v mestne lokale in da ga bom dobil goto-

vo kje na periferiji. Res. V predmestni krčmi, okoli kmetih, je sedel, gledal in poslušal seljake. O umetnosti nisva govorila, pač pa mi je povedal marsikakšno drobno anekdoto iz časov, ko je portretiral razne osebnosti in osebe — tako je razlikoval, — da je mogel živeti svoje burno življenje.

Bužan je s svojimi slikami zbudil zanimanje širokih slojev za upodabljanje umetnost. Njegovi kmetički tipi, največ slovenski in v zadnjih letih šestinski, so mednarodno umetniško navdahnjeni. Mnogi — umetniki in laiki — so mu zamerili, ker je tako rekoč populariziral cigane, toda ali ni tudi to le odraz njegove bohemске narave? Da je slikal tudi za denar — počažite zlasti v naših časih umetnika, ki tega ne dela! — s tem vendar ni rešeno, da je delal zmerom in vselej brez težnje po čisti umetnosti, kar tako radi očitajo vsem večjim in manjšim samoukom.

Josip Bužan se je rodil 21. novembra 1873. v Sisku. Studiral je gimnazijo v Zagrebu in Senju, obrtno šolo na Dumažu. Umetniško akademijo je obiskoval na Dumažu in v Moskovi. Notus.

Josip Bužan: Cigan z belim krahom

Peta obletnica batajniške tragedije

Spomini na žrtve izdajalcev za mejo

Maribor, 2. avgusta.

Danes je poteklo pet let, kar se je oddržalo pri Batajnici v bližini Zemuna, v brzovlaku, ki je vozil preko Slovenije, Hrvaške in Slavonije v Beograd, strašna žalost: v kupeju prvega razreda je eksplodiral peklenjski stroj, ki je bil od zločinške roke zahrbtno nameščen za naslanjalom. Navit je bil točno na uro, da bi bil moral eksplodirati baš ob prihodu vlaka na beo-

Pokojni Janko Lesničar

grajski kolodvor. Zaradi majhne zamude vlaka se je zgodilo to, da par streljavev pred Zemunom. Sretna žrtev strašnega dogodka je bil poleg žene beograjskega vseučiliškega prof. dr. Brunettija — če se prav spominjam enega njegovih otrok tudi znani slovenski zadržni delavec Janko Lesničar, svoječasi ravnatelj celjske Zadrzne zveze, takrat pa ravnatelj bivše Oblastne zadruge za kmetijski kredit v Cupriji (danasnje Banovinske zadruge za kmetijski kredit v Nišu). Lesničar je bil v mesecu juliju 1931. v Celju pri svoji rodbi-

ni na rednem dopustu in se je 1. avg. zvečer »vkrcale« v Celju na vlak, ker bi po nalogu svojega zavoda imel 3. avg. v Beogradu obaviti važne posle pri Privl. agrarni banki in se šele nato vrnil v Cuprijo. Peklenjski stroj je eksplodiral tik za Lesničarjem hrbtom in je v trenutku raznesel njegovo orjaško telo na drobne kose, ki so potem v nastalem požaru po večini zgoreli ali zgozneli. Našlo se je komaj še nekaj ostankov, ki jih je nesrečna vdova skupno s svojim takrat komaj 9-letnim sinom dala prepejati v Celje in pokopati na sončnih vrhovih slovenskega pokopališča.

Lesničarjeva vdova s sinčkom je ostala v težkih razmerah, navezana na le malo rento Pokojninskega zavoda. Skušala je po mirni poti doseči od železniške odnosno državne uprave priznanje odškodnine ali rente za moža-hranilca. Več ko polna tri leta so v ministrstvu zavlačevali zadevo v neskončnost, da so končno slab mesec dni pred potekom zakonskega roka za vložitev tožbe pri rednem sodišču prošno Lesničarjeve odklonili. To vključuje dejstvo, da je profesor dr. Brunetti, ki je kot hranilec preostalih mu rodbinskih članov ostal pri življenju in dobiva 3500 Din mesečno pokojnine, dobil od istega ministrstva za promet že jeseni l. 1931. izplačanih 108.000 Din odškodnine.

Tudi tožbo pred rednim sodiščem sta Lesničarjeva vdova in sin v vseh treh instancah izgubila. Značilno: ko bi se bila opisana tragedija odigrala ne na zemunski strani, ampak že na ozemlju Beograda, kjer je veljaven srbski zakon o odgovornosti železnice, bi bila železniška uprava po besedilu srbskega zakona gladko obsojena. Ker pa je na ozemlju nesreče veljaven še stari hrvatski zakon, je nesrečna rodbina propala.

Zakaj nima Jugoslavija v svojem 18. letu obstoja v vseh panogah zakonodaje že enotnih zakonov?

Sinoči — na predvečer tako nagle in tako strašne smrti Janka Lesničarja — sem obiskal njegov grob, ki ga je nesrečna vdo-

va vkljub svojemu težkemu, truda in skrbni polnemu življenju vendarle dala lepo opremiti in ga stalno vzdržuje v zelenju in cvetju. Z žalostjo v srcu sem videl, da je na mestu, ki je določeno za — četudi skromen — spomenik še vedno samo desetica z napisom: Začasno, Janko Lesničar. Mar naj mu postavi spomenik težko prizadeta vdova s svojimi bormimi dohodki, s katerimi mora preživljati sebe in sina in ga študirati? Mar ni pokojni Janko v svojem nedvomno velikem in idealnem delu za napredek in razvoj slovenskega združništva zaslužil, da mu to slovensko združništvo pokloni skromen nagrobni spomenik? Menim, da je letošnja obletnica njegove tragedije primerna, da se mu slovensko združništvo oddolži. Zadevalni predlog je podan Zvezi slovenskih združitev kot pravni naslednici celjske Zadrzne zveze, kateri je pokojni Janko posvetil naporno in idealno delo precejšnjih let svojega življenja. Nadejam se, da bo predlog našel razumevanje pri merodajnih možeh in da bo že ta mesec padla pravilna odločitev.

Zato sem smatral za primerno, da ob petletnici batajniške žaloigre napišem te vrstice.

Vekoslav Spindler.

Josip Bužan

Umrli je 1. avgusta rano jutraj v Zagrebu — zvečer je poklical zdravnika, češ, da ga boli želodec, ponoči pa je umrl zaradi oslabelosti srca — pa se do danes štiri in dvajset ur po njegovem pogrebu ni spomnil niti eden izmed njegovih »slovoslovnih tovaršev« tostran Sotle. In vendar je bil pokojni Josip Bužan človek in umetnik, ki zasluži, da ga spozna vsaj v skromni obliki tudi naša javnost, saj je nekaj njegovih slik (portretov) tudi v lasti naših ljudi.

Njegovega imena res ne najdeš v svetovnih leksikonih, niti ne v pristno domaćih enciklopedijah, razen morda v jugoslovanskem priročniku »Who is who«, toda to še ne pomeni, da kdo ni živel in delal in da celo ni bil umetnik — pa če-

Domače vesti

* Slovenska predavanja v nacionalni uri radia bodo v toku avgusta naslednja: 6. avgusta: Ivo Peršuh: Samostan v Stični in stiški menihi. (Ob priliki 800 letnice cistercijskega samostana v Stični). 11. avgusta: Dr. Niko Zupanič, direktor etnografskega muzeja v Ljubljani: Martino da Udine, umetnik naše krvi. 14. avgusta: Anton Gmajner, novinar: Ideja nacionalne revolucije med Slovenci. (Ob priliki 19. avgusta: Zora Lampretova, učiteljica: Primož Trubar (Ob priliki 350. obletnice njegove smrti). 27. avgusta: Karlo Kocijančič, tajnik ljubljanskega Foto-kluba: Nacionalna nota v jugoslovanski umetniški fotografiji.

Za solnčenje!

Ni olje! Niti krema. Rujavanje ni umetno Tschamba-Fii — osvetojuča tekočina Vas obvaruje solnčarice. Vam naredi lepo rujavost barvo. Dobi se v vseh lekarnah in drogerijah. Generalno zastopstvo

Drogerija Gregorič,
Ljubljana — Prešernova ul. 5.

* Zahvala. Povodom moje 80letnice ni se došlo toliko čestitk, da mi ni moglo, se vsakemu posebej zahvaliti; torej kličem po tej poti: »Prisrčna hvala vam, dragi gratulantje! Ognjeslav Grösslinger, nadučitelj v pok. na Muli.

* Plaćevanje davšin s pšenico. V občinskem svetu mesta Petrovgrada v Bački je skupina občinskih svetnikov predlagala, naj bi mestna blagajna sprejemala pšenico na račun občinskih doklad v letošnjem letu. Kakovost naj bi bila ista, kakor jo hoče imeti Prizad in tudi cena naj bi bila tolikšna, kakor jo to Prizad plačal mestu, odbivši mestne stroške. Občinski svet je nato soglasno sprejel predlog in občinske doklade se bodo lahko s pšenico plačevali do 31. decembra.

* Strahovita toča je padala v nedeljo zvečer nad Ljubotenom in delom Pologa. Povzročila je veliko škodo. Posamezni kosi so tehtali po pol kilograma, pa si je lahko predstavljati, kako zbita so polja, drevje okleščeno, ljudje obupani.

Radi pozne sezije **SVILE**
okazijska prodaja

Skaberné
Ljubljana

Oglejte si cene v izložbi.

* V Zagrebu ni dneva brez samomora. V nedeljo se je končal trafikant Rudolf Fröhlich. V restavraciji pri Hranilovcu v Vaski ulici si je najel sobo in se v njej zastrupil. V pisnu je navedel, da pojde v smrt zaradi neozdravljive bolezni. — Pri Goljaku pa se je vrgla pod vlak 18letna Anka Hapinčeva. Lokomotiva jo je strahovito raznesla.

* Spet eden izmed iz seznama zdravniške zbornice. Zdravniška zbornica v Skopju je naposled izbrisala iz svojega imenika priznanskega »zdravnika« Petra Jovanovića. Dobil je zanesljive dokaze, da Peter Jovanović nima zdravniške diplome in da ni dovršil medicinske fakultete v Odesi. Slep par je nič manj kakor 25 let padaril in seveda zagrešil celo vrsto usodnih napak. Priznanski obrtnik Kostić je spravi edinega sina s sveta, nakar je sledila tožba in preiskava, ki je bila dolgotrajna, ker je bilo treba dobiti odgovor univerze v Odesi po diplomatski poti preko Češkoslovaške. Zdravniška zbornica pa vodi še nekatere preiskave in bo najbrž izbrisala še nekaj »zdravnikov« iz svojega seznama.

* Umor zemunskega advokata pri komisijski na polju. Zemunski odvornik dr. Stevan Crnobarić se je v ponedeljek podal na komisijo v Sremske Mihajlovce. Z njim so bili sreski načelnik, župan in občinski tajnik, spremljala jih je orožniška patrulja.

Ko so stopali po polju, kjer bi moral tožnec vrniti žito Crnobarićevemu klijentu, je nastal prepri in pretep. Tožnec pastorek je skočil dr. Crnobariću za hrbet in ga pogodil z dvema streloma iz samokresa v glavo. Odvornika so hitro prepeljali v zemunsko bolnišnico, kjer pa je po nekaj urah izdihnil. Star je bil šele 43 let, na glaslo odličnega pravnika in iskrenega Jugoslavena, ki je vojno presedel v ječah. S politiko se ni bavil. Zapustil je vdovo in sinčka. Njegova smrt je vzbudila mnogo obžalovanj.

* Ob vsaki petrolejke je zaklala svojo prijateljico. Na beograjski policijski se je javila delavka Vukosava Stanišićeva. Povedala je, da je po polnoči v vstop petrolejske luči zaklala svojo prijateljico kavarniško pevkvo Marijo Smoljančič. Poiskala jo je na njenem stanovanju in se je po zločinu spet poizgubila na ulico. Vzrok je v lešijanstvu. Na stanovanju Vukosave Stanišićeve so našli več šundromanov, ki so očividno močno vplivali na morilko.

* Gojence sprejmejo naslednje vojaške šole: letalska podčastniška šola v Novem Sadu, muzička šola v Vrhu, mašinska šola mornarice v Kumboru, mornarska podčastniška šola v Šibeniku in vojno-obrtna šola vojno tehnične zavoda v Obiličevem (Kragujevac). Vse podrobne informacije dajejo mestni vojaški uradi in občinske uprave.

* Čudovito lepo je na izletih, na dopustu, v planinah ali na kopanje na Savi, zlasti ako si dobro preskrbljen z jedili. Kako si jaje je guljaj in druga konzervirana jedila, šele doženeš, ako jih kupiš v delikatesni trgovini V. A. Janeš na Aleksandrovi cesti. Malice na prostem, s čudovito šunko in salamo, so zopet tak užitek, da ne moreš nikoli pozabiti na Janeševе dobrote, ki jih nudi v toliki izbiri, da je vsakomur in v vsem ustreženo. Izletniki, da vam bo res dobro teknilo, pojedite vedno po najboljši jedila k V. A. Janešu na Aleksandrovo cesti pri operi.

* Avtoizlet: 22.—26. avgusta na vsa jezera Salzkammerguta, 5.—9. septembra na dunajski veleeseej, 6.—8. sept. v Benetke in Padovo. Prijava: Izletna pisarna Okorn, Ljubljana, hotel »Slon«. Tel. 26—45.

* Tovarna JOS. REICH sprejema mehko in škrobno perilo v najlepšo izdelavo.

Iz Ljubljane

u. O obolevnosti in smrti g. Janeza Hienega, podpravnatelja Kreditnega zavoda, smo informirani od vodstva Slajmerjevega doma takole: G. Hieneg je pred 10 dnevi obel na vnetju grla. Vnetje je bilo težke narave in se je razširilo vzdolž sapnika. Zaradi komplikacij je bil g. Hieneg prepeljan v petek v Slajmerjev dom. Zaradi sepe in bolezni na srcu pa je kljub operaciji in vestni zdravniški negi podlegel.

u. Naši izseljenci iz Francije so prišli na obisk. Z jutrnjim monakovskim brzovlakom je večer prišel v domovino okrog 120 naših izseljencev iz vzhodne Francije, po večini rudarjev iz okolice Merlebacha in Aumeiza. Prvi prisrčni sprejem so doživeli na Jesenicah, kjer jih je pozdravil znani izseljenski duhovnik Kastele, ki že dej časa deluje med našimi rojaki v Argentini. a se trenutno mudi na dopustu pri svojem bratu, jeseniškem župniku. Posamezni izseljenci so izstopili že na gorenskih postajah, preležali pa se je jih je pripeljalo v Ljubljano, kjer se je na kolodvoru zbrala velika množica domačega občinstva, med ostlimi tudi zastopnik banske uprave, ravnatelj izseljenskega urada Fink. Oficielnega sprejema ni bilo in kmalu po prihodu vlaka so se rojaki razšli, da se popeljejo na svoje domove. Po večini so iz naših rudarskih revirjev, iz Celja in z Dolenjskega. V Francijo se vrnejo 24. t. m. Kakor so posamezni pripovedovali, živijo rojaki v Franciji v precej ugodnih razmerah, v zadnjem času pod Blumovo vlado pa se jim je še znatno zboljšal položaj. Naši rudarji služijo po 60 frankov na dan, poleg tega pa so izšli tudi razne odredbe, ki onemogočajo vsakršno izkoriščanje, kakršnega so bili zlasti priseljenci svoj čas deležni. V vzhodni Franciji so navadni delavci skoraj na boljšem od kvalificiranih, ker težakor primanjkuje, medtem ko je kvalificiranih tudi mnogo domačinov brez posla. V zadnjem času francoske oblasti ne dopuščajo več vseljevanja.

u. Sestanek delegatov društev, ki sodelujejo v pripravljanih odboru za svetovni mladinski kongres v Ženevi to v četrtek 6. t. m. ob 20. v Glasbeni Matici. Izvršni odbor vabi tudi vse ostalo mladino, ki se zanima za to akcijo.

Mladina Vodnikovega pokolenja

Šiška, 4. avgusta.

Vedno sem vesel, kadar srečam ljudi, ki z ljubeznijo in z idealizmom posvetijo svoje sile in zmoglosti obči blaginji. V nedeljo so »Vodnikovci« v Zg. šiški pri »Kamnitih mizic« ponovili veselico z godbo in petjem »študentje smo«. Nič velikega in nič nevsakdanjega ni niti v igri niti v tem, da je bila predstava na prostem. Le eno je, — velika požrtvovalnost, ki jo so pokazali prireditelji in igralci.

Stopil sem ob koncu igre k predsedniku in ga povprašal: »No, kako?« Pa mi je skromno odgovoril: »Saj veste, kako je danes. Težko najdete človeka, ki bi se žrtvoval, če vé, da bo tako rekoč delal zastonj. Toda naše članice in naši člani ne vprašujejo po plačilu, oni vedo, kakšen je naš smoter in kakšna so naša sredstva. Stodvajset nas je približno. Lepa družina — in vsi se razumemo. Kdor hoče delati, pride v naše vrste. Daleč smo od politike in prav v tem je naša moč in složnost.«

Nato sem se obrnil še na režiserja Ivana Jančiča. Prijazen človek kar se je da — in prav zaradi tega mu je najbrže tudi uspelo, v tako kratkem času spraviti na deske »študente« Metke Bučarjeve, ki je s tem delom poveljala košček tistega romantičnega lepega, z nedosežnimi ideali

prepletenega študentovskega življenja, polnega neutešne ljubezni, podvigov, sreče in razočaranj, ki se ga vsakdo spominja z najlepšimi občutki.

»Kako pa z vašimi igralci, g. Jančič?« sem vprašal.

»Z eno besedo, požrtvovalni so. Vsi so čez dan zaposleni, zvečer pa se vadimo. O uspehu našega skupnega truda današnje predstave sodite sami. Napravili smo kar smo mogli. Drugič bomo boljše, več izkušnje bo in to nam bo tudi koristilo. Le kritično nas pretipajte, saj kritika našega dela nam bo le v vzpodbudo.«

Poslovil sem se, igralci pa so vneto spravljali oder in odlašali stole. Premišljal sem, kaj naj napišem o njih, kaj naj napišem o godbi, petju, baletu in temperamentnih »zamorcih«, katerim smo se do solza nasmejali.

Igralci? Vsak je položil v vlogo vse, kar je mogel. Od glavnih do najmanjših vlog so zadostili gledalcem. Nepozaben nam bo ostal nikoli stari Okl (Mlakar I.), pa v navihnostni neugnan študent živko (Obersnel P.), ki bi bil dosegel še večji uspeh, če bi bil nekoliko manj misli na igro. Tip profesorja Goloba (Jančič L.) je bil podan tak, da se ga ne bi sramoval nobeden naših odrov; veletrogoce Kobe (Možina F.) je bil v splošnem zelo dober

u. V polemiki o tem, ali so fotografirali zaresni umetniki, objavljamo še poslednji odgovor Hinka Smrekarja, ki se glasi: »Dragi g. K. Kocijančič! Tudi jaz sem hotel staviti, da boš spet po šentflorjansko »politično« nekako okrog olgov zavijali in zmerjali, — pa nihče ni hotel niti najmanjše stave riskirati. Pred Bogom in ljudmi ste v zadevi in glede občevalnega tona došli na slabšem, za skromni dobitelj litra črne pa na boljšem. Čestitam brez zavisti! Dober tek! S pozdravi: H. Smrekar.«

u. Ob železniškem prehodu na Gospo-svetški cesti — tako nam pišejo — zastaja večkrat promet, toda takšno zavlačevanje, kakor smo mi bili priča v ponedeljek, ni potrebno. Okoli četrta na tretjo uro so se zaprle zapornice in pripeljal se je tovorni vlak. Ker ga niso takoj spustili na postajo, je obstal tisto, da je križal cesto in čakal tam šest minut. Potem so ga spustili dalje, toda zapornice so ostale zaprte še sedem minut, da se je pripeljal s postaje vlak, ki vozi popoldne na Notranjsko in v Italijo. V celoti so bile zapornice spuščene šestnajst minut in med tem se je nabralo na cesti okoli 15 avtomobilov in nad 50 kolesarjev ter veliko število pešcev. Kako lahko bi se bila tudi pripetila kakšna nesreča, ko so hoteli potem priti v gneči vsi hitro dalje! Ali se to ne da nekoliko praktičneje urediti?

DR. DEBEVEC zopet ordinira

u. Nesreče pod avtomobilom in vozovi. Na kirurškem oddelku so večeraj v pred-snočnim sprejeli kopo ranjenec, med katerimi so bile tri žrtve prometa na naših cestah. Najprej so pripeljali v bolnišnico 47-letnega soboslikarskega mojstra Josipa Mekidno iz Društvene ulice v Mostah. Blizu remize na Celovski cesti ga je v ponedeljek ponoči povozil neznan avtomobilist in mu prizadel precej nerodne poškodbe po glavi in po vsem životu. Iz Ribnice so večeraj pripeljali 29-letnega delavca Stanka Novaka, ki je vozil s konji, pa je padel pod kolesa voza. Podobne usode je bil deležen 32-letni posestnik Ivan Dim s Hudeje pri Trebnjem, ki je prav tako padel pod voz. Večeraj so pripeljali v bolnišnico tudi 26-letnega mesarskega pomočnika Franca Dulerja s Trnovega pri stanu. Sporekel se je bil z nekimi pri-ložnostnimi delavci na klavnici, pa je do-bil nekaj precej resnih vbojilajev v levo nogo in desno stran prsi.

Iz Celja

e. Sreski načelnik dr. Ivan Zobeč je nastopil svoj redni dopust in do 22. t. m. ne bo sprejmal strank. V času njegove odsotnosti ga bo zastopal sreski podnačelnik g. Anton Svetina.

e. Upokojeno učiteljstvo iz Celja in okolice bo imelo svoj sestanek v četrtek 6. t. m. v Vojniku pri tovarišu Blažu Jurku. Avtobus bo odpeljal izpred celjskega kolodvora jutri ob 14.45.

e. Drugi novi mestni avtobus z Dieslovim motorjem je prišel pred dnevi v Celja. Avtobus je znamke Saurer in ima 22 sedežev. V ponedeljek je bila poskusna vožnja z novim avtobusom. Odhod je bil ob 6. zjutraj, potem pa je šla pot čez Trojane, Domžale, Mengeš, Kranj na Jesenice, kjer je bilo kosilo, odtod pa v Kranjsko goro in Rateče-Planico. Večina udeležencev je krenila po čez mejo k Belopeškemu jezeru. Zvečer so se udeleženci vrnili proti Kranju, kjer so večerjali, in nato v Celje, kamor so prišli ob pol 2. ponoči. Poskusna vožnja je veskoki uspela.

e. »Z nožem sta ga obdelala«. Od oči-viđa smo prejeli: Pod gornjim naslovom je bila 2. t. m. v »Jutru« priobčena notica, da posestnikova sinova Martin Pustoslavšek in Stanislav Zeleznič nista na postaji v Smartnem ob Paki z noži napadla posest-nikovega sina in tesarskega pomočnika Franca Brzelaka in da je Brzelak sam iz-zval pretep. To pa ni točno, ker sta Pustoslavšek in Zeleznič brez povičja od zadaj napadla nič hudega slutečega Brzelaka s koli ter ga poškodovala po hrbtu, glavi, vratu in mu nalomila desno roko. Toliko resnici na ljubo.

KINO IDEAL

DANES DANES

Shirley Temple

v njenem največjem filmu

Mali polkovnik

Predstave ob 16., 19. in 21.15 ur.

in tudi Bratut je svojo vlogo dobro rešil.

Zenske vloge so bile podane prepričalno. Ga. Gizela Senčarjeva (Možina V.) se je zelo dobro obnesla kot stroga mami-ca ob svoji hčerki nadi (Jančič M.), ki je svojo ljubezensko vlogo izvedla brez pre-travanja, simpatično in naravno. Nina (Zakotnikova V.) in Klara Seban (Grilo-va O.), bivši subreta, sta bili dobri. Je Sebanova je bila premlada in je med igro večkrat pozabila, da je naglušna. V splošnem pa: prijetno smo bili presenečeni, ko smo odhajali. Sklenili smo, da še pri-demo pogledat delo »Vodnikovci« in poslušat petje in godbo, ki sta razvijala naše misli in naša čustva pod spretno talotirko g. Žilzmonda. Efa.

Narodni tabor v Radvanju

Maribor, 3. avgusta.

Ob vznožju zelenega Pohorja leži pri-jazna vasica Radvanje, priljubljena izletna točka Mariborčanov. Sredi vasi razširja svoje košate veje starodavna slovenska lipa, ki so jo bili zasadili naši predniki v znak, da biva ob tem vznožju rod Slovanov. S trpkimi čustvi smo hodili Mariborčan ob naših izletnih dneh mimo te lipa, zakaj pod njenimi vejami in njeno senco do nedavna ni bilo slišati ne naše govornice, ne naše pesmi. V neposredni bližni lipa je bilo zbirališče vseh onih, ki jim naša govornica in naša pesem ni bila pogodu. Pa je prešlo vse zemljišče z go-stilno vred v slovensko posest. Sedanji lastnik g. Jakob Lah, trgovec iz Maribo-ra, je odstopil zemljišče nadobudni sokol-ski četi v Radvanju, da se je mlada četa na teh, za nas svetih tleh lahko vadila in da je lahko priredila svoj prvi telo-

e. Naval na bolnišnico. Celjska bolni-šnica je sprejela v ponedeljek na novo 46 bolnikov. V bolnišnici je sedaj 289 bolni-kov, to je mnogo nad normalo. Zlasti na kirurškem oddelku je velik naval. Od No-vega leta do večeraj je sprejela bolnišnica že nad 4.800 bolnikov nasproti 4136 v istem razloju lanskega leta.

e. Nezgode. Ko se je peljala 20letna odvetniška uradnica Mira Kraškova iz La-skega v soboto okrog 8. zjutraj s kolesom proti kapucinskemu mostu v Celju, je za-vozil v njo neki kolesar. Kraškova si je pri padcu zlomila desno ključnico. — Ko je 32letni, v Marijinem dvoru v Nazarju uslužbeni drvar Franc Pustoslavšek sekal plohe, je padel na sekuro in si presekala trebuh. — Na neki veselici v St. Pavlu je posestnikov sin Jože Rogel napadel 30let-nega kovaškega mojstra Martina Ajdiča iz šuš pri St. Pavlu ter ga udaril s kolom po ramenu in mu s udarcem s steklenico prebil lobanjo. Zdravi se v celjski bolniš-nici.

e. Dr. Jože Flajs v Celju ne ordinira od 3. do 23. avgusta.

e. Kino Union, Danes ob 16.30 in 20.30 vefilm »Sen zimske noči« in tednik.

Iz Maribora

a. Po 21 letih se je vrnil v domovino preko Maribora delavec Ilija Mihajlovič iz Palanke, ki je leta 1915. prišel v rusko ujetništvo in ostal tamkaj 21 let. Vrnil se je z ženo in otroki.

a. Sreča v nesreči. Po cesti, ki drži iz Maribora proti Sv. Marjeti, je vozil šofer Steinbacher z zaboji slatinske vode težko naložen tovorni avto. Pri Standerjevji gostilni pa je privozil nasproti enovprežen voz. Ker se je konj tik pred avtomobilom spasil, je nek ženska skočila z voza, hotela zaustaviti žival. Šofer je, da bi se izognil vozu, zavozil na rob ceste, kjer je voz zdrknil preko nasipa in pokopal pod seboj šoferja in njegovega očeta. Sreča pa je bila, da se je poškodovalo samo vozilo, med tem ko sta šofer in njegov oče ostala nepoškodovana.

a. Žrtve avtomobilske nesreče. Pri Muti je treščil tovorni avto v neko cestno drevo, ki ga je prebil, in se je nato zvrnil 3 do 4 m globoko v obcestni jarek. Šofer in lastnik tovornega avtomobila Josip Roje, ki je sprejel na avto okoli 8 potni-kov, ki so ga za to prosiili, je z dvema potnikoma, ki sta sedela pri njem, ostal nepoškodovan, dočim se je več potnikov, ki so lažje ranjeni, zateklo v slovenjegraško bolnišnico, le težje ranjeno 48-letno Josipino Mohorkovo so prepeljali v mariborsko bolnišnico.

a. Smrt pod drevesom. Pri regulacij-skih delih Mure je zaposlen tudi delavec Franc Beziak iz Murskega Središča. Pri podiranju drevesa je prišel po nesrečnem naključju pod padajočo devo. Težko deblo ga je stisnilo k tlom, da so ga tamošnji delavci le s težavo izvlekli poškodovanega in ga odpeljali v mariborsko bolnišnico, kjer je za kmalu nato izdihnil.

a. Otroka je vtopila. Mariborski veliki kazenski senat je večeraj obsodil na 4 leta strogega zaporu 28-letno poljedelko Gizelo Sabotinovo iz Mostja, ker je letos v času med 14. in 19. aprilom v skladi vode utopila svojega 7 mesecev starega nezakon-skega sina Ladislava. Truplo je nato skri-la v drvarnici, kjer so ga požrle podgane.

a. Preiskava za krebovinim morilci ni prinesla v teku večerajšnjega dne novih momentov in so se v teku poizvedb izcimile tri ameri, ki bi mogle pojasniti vzroke in krivce zločina.

a. 30 žrtev žeparske sodegre je bilo do-slej na Mariborskem tednu. Policija pa je iztaknila vse nevarne kradljivke, tako da ni bilo večeraj nobene tatvine več.

a. Vlomilska konjunktura. Počitnice so konjunktura za vlomilce. Višji poštni kontrolor v pokouju F. Karle trpi zaradi vloma, o katerem smo poročali, okoli 4000 dinarjev škoda. V Cankarjevi ulici 25 so vdrl v stanovanje trgovskega pomočnika Miroslava Pliberška in mu odnesli zlato uro, zlato verižico in srebrno dozo za ci-garete v vrednosti okoli 3400 dinarjev. V Zgornji Voličini pa so zlikovci vdrl v sta-novanje posestnika Ivana Žilka ter mu ukradli za 1500 dinarjev obleke in perila.

Iz Trbovelj

t. Veličasten pogreb tragično preminu-lega Albina Odlazka, Truplo tragično pre-minulega Albina Odlazka, ki je utonil v to-rek 28. p. m., se je sorodnikom in številnim prijateljem, ki so ga ves čas neutrudno iskali, posrečilo najti šele v soboto 1. t. m. pozno popoldne. Požrešni valovi Save so ga potisnili k bregu v Hrastniku. Od tam je bil prenešen v Trbovlje in položen v Delav-skem domu na mrliški oder. Njegovo kr-

OBISČITE od 1. do 9. avgusta 1936.

JUBILEJNI
5. mariborski teden

POD POKROVITELSTVOM

NJ. KR. VIS. KRALJEVIČA ANDREJA

(50% popusta na železnice od 30. julija do 11. avg. 1936)

Velika gospodarska in kulturna revija!

Industrija Tekstil - Obrt Trgovina Kmetij-ska razstava - Pokusna vin - Velika gasilska razstava in gasilski kongres - Jadralno in mo-torno letalstvo - Protiplinska obramba - Plati-stična razstava in borza znamk - Zgodovina - Umetnost - Socialno skrbstvo - Tujski promet - Zena v obrti - Modna revija - Akvaristična - Kuncerejska razstava - Golobarska razstava - Kongresi - Koncerti - Sport - Veselični park na razstavišču.

Mariborski otok, najlepše kopališče v Jugoslaviji... Zeleno, romantično Pohorje... Gostoljubni, lepi Maribor...

VAS VABIMO!

sto so številni Trboveljčani dobesedno za-suli z venc in šopki. Kako priljubljeno je bil simpatični, komaj 20letni mladenič, je zgornjo pričala nepregledna množica ude-ležencev pogreba, ki je bil v ponedeljek popoldne ob 16. Pred hišo žalosti mu je za-pelo pevsko društvo »Vzajemnost« žalostin-ko »Človek glej« nakar se je razvrstila žalni spreved proti farnemu pokopališču. Tik za kredo so stopali globoko užalosteni starši in ostalo sorodstvo. Delavska godba je med potjo neumorno svirala žalne koračnice. Ob odprtem grobu se je v ganljivih besedah poslovil od dragega pokojnika g. Majdič, pri čemer se je slehernemu orosilo oko. V poslednje slovo so mu pevci zapeli še »Zadnje slovo« nakar so spustili krsto v grob. Pogled na globoko potrte starše je bil kaj žalosten. Bodi Albini Odlazku zem-ljica lahka; nesrečnim svojcem naše iskren-o sožalje!

t. Rudniško gasilsko društvo si je na-bavilo nov reševalni avto, katerega blago-slovitev je bila prejšnjo nedeljo na trgu pred cerkvijo. Blagoslovitev je opravil du-hovni svetnik g. Gašparič, kumoval pa je soproga višjega nadzornika gospa Hamro-va, ki je prispevala znatno vsoto.

Fini bukovi PARKETI se ugodno dobe v tovarni Remec & Co, Kamnik

Iz Ptuj

j. Komorni večer v mestnem gledališču bo danes ob 20. Slišali bomo tenorista Stan-ka Lukmana iz Ljubljane, virtuozna na go-sli Hermana Gregarja in koncertnega pia-nista Huberta Ankersta. Pri tej priliki na-stopi tudi solist plesalec Boris Pilato iz Gradca.

j. Važno za davkoplačevalce. Od 4. do 12. t. m. je pri mestni občini razgrnjen se-znam pridobinskih zavezancev putjeke občine, ki pridejo pred davčni odbor v obravnavo od 17. do 26. t. m. Opozorjamo, da se bodo seje davčnega odbora ob teh dnevih začele ob 8. zjutraj. Davčni za-vezanci, ki hočejo sejam prisostovati, mo-rajo biti točni. Seznam je na vpogled dne-vo od 10. do 12. v sobi tajnika mestne ob-čine.

j. Nezgoda. S čopljje je padel 13letni posestnikov sin Janez Šošter iz Juršincov in si zlomil levico. Zdravi se v bolnišnici.

j. Naplavljen truplo. V Slovenji vasi je Drava naplavlila truplo ponesrečenega de-lavca Friderika Pečnika iz St. Janja. Ka-kor znano, so se 30. aprila pri St. Janju pri regulaciji Drave ponesrečili s čolnom s katerim so vozili kamejce, trije delavci in utonili. Zdaj manjka še truplo enega de-lavca.

j. Spet vlom. Iz sobe v Murščevo ulici, kjer stanuje privatni uradnik Kopp Edu-ard, je neznanec odnesel razno obleko v skupni vrednosti 2900 Din. Kopp je bil od 24. junija do 1. t. m. na orožnih vajah, in je vlomilec med tem časom oplenil sobo.

Pri pojavih zastrupljenja

povzročenih po pokvarjenih jedilih, je pra-vočasno uporabljena naravna

FRANZ-JOSEFOVA

grenčica dobro sredstvo.

Ogl. reg. 8. br. 15453/35

Gospodarstvo

Konverzija kmečkih dugov pri bankah in naše zadružništvo

Kakor smo že včeraj poročali, bo kraljevska vlada vzel v pretes vprašanje konverzije kmečkih dugov pri bankah na podlagi gradiva, ki ga je zbrala Narodna banka. Med tem časom bo Narodna banka pozvala predstavnike bančništva na predkonferenco, da spozna stališče bančnih krogov v tem vprašanju. Sedaj poročajo iz Beograda, da je Narodna banka za 10. t. m. sklicala to predkonferenco s predstavniki bančnih organizacij. Na tej predkonferenci bodo razpravljali o rezultatih ankete zaradi kmečkih dugov pri bankah na podlagi posebnega poročila, ki ga je pripravila Narodna banka. Predkonferenca bo razpravljala tudi o predlogih za konverzijo teh dugov, ki naj bi se izplačali v gotovini. Guverner Narodne banke dr. Milan Radosavljević je že prejel obširen elaborat, ki predstavlja mišljenje naših bančnih krogov o tem vprašanju.

Kakor se zdi, stopa vprašanje konverzije kmečkih dugov pri bankah v fazo končne odločitve. Pri tem se nam vsiljuje vprašanje, kaj bo s kmečkimi dugovi pri zadruhar, ki so v marsikaterem pogledu bolj potrebne pomoči nego mnoge banke. Velike in solidne banke v mestih imajo razmeroma malo kmečkih dugov. Pri malih bankah zlasti v Vojvodini in Srbiji pa je mnogo takih, ki so kmetu skozi leta in leta zaračunavale izredno visoke obresti. Spričo vesti, da je predvidena

konverzija kmečkih dugov pri bankah, so se zastopniki zadružnih zvez in vseh krajev države sestali že 3. julija t. l. h konferenci v kmetijskem ministru, kjer so postavili naslednje zahtevo:

Za naše zadružništvo je rešitev vprašanja kmečkih dugov posebno važna, ker so v njegovih vrstah zbrani srednji in mali kmetovalci, ki jih je treba v prvi vrsti razdolžiti. Vrh tega so zadružne ustanove kreditirale samo kmetovalcem in so prav zaradi tega najhujše prizadete v svoji življenjskih interesih. Pravična in končna rešitev kmečkih dugov je izredno važna potreba. Rešitev je mogoča samo s faktično konverzijo, tako da prevzame država ali od nje določena ustanova izplačilo upniških terjatev na način, da se bo varovala likvidnost denarnih zavodov in kreditnega zadružništva, na drugi strani pa da bo država prevzela vnovčenje kmečkih dugov, dovoljujoč dolžnikom najnižje možno obrestno mero in najugodnejše plačilne roke. Če tega vprašanja ni mogoče rešiti na ta način in takoj glede vseh kmečkih dugov, je treba zaradi gori navedenega posebnega položaja zadružništva uraditi pred vsem tisti del, ki je v zvezi z zadružništvom. Kraljevska vlada naj zaradi tega sprejme popolno sodelovanje zadružništva pri končni rešitvi tega vprašanja.

== Ukinitje sekvestra nad Našičko. Kakor smo že poročali, je finančna direkcija v Zagrebu nedavno postavila Našičko d. d. pod sekvestar in sicer zaradi dolžnih davkov v višini 46 milijonov Din. Podjetje se je sedaj obvezalo, da bo eno tretjino dolžnega davka plačalo takoj v gotovini, ostali dve tretjini pa bo odplačalo v treh letih. Iz Zagreba poročajo, da bo Našička v prihodnjih dneh položila vsoto 15 milijonov Din. nakar bo istčasno ukinitje sekvestra.

== Pridelek bombaža in žemljinskih ore. hov v Južni Srbiji. Spričo slabih cen za opij so pričeli kmetovalci v Južni Srbiji v večji meri pridelovati druge industrijske rastline. Predvsem so pričeli gojiti bombaž. Letos cenijo pridelek bombaža v okolici Strumice v dojranskem srezu in v Djevdjelji na okrog 1 milijon kg, dočim je lani znašal pridelek le 600.000 kg. Seveda je to še majhna količina v primeri z našo potrošnjo. Obstojna na namera, da se produkcija bombaža pri nas poveča na približno 10 milijonov kg. V ta namen namerava vlada izdati posebno uredbo, ki bi producentom olajšala prodajo pridelane bombaža. Tekstilna tvornica v Nišu je lani prevzela že 410.000 kg našega bombaža. V tej zvezi bo treba tudi olajšati prodajo bombažnega semena, ki ga rabijo tvornice jedelnega olja. Poleg bombaža so kmetovalci v Južni Srbiji pričeli v veliki meri pridelovati zemeljske orehe. ki jih prav tako potrebujejo kot sirovino tvornice jedelnega olja. Produkcija zemeljskih orehov se j naglo dvignila in letos pričakujejo, da bo pridelek znašal okrog 100.000 kg nasproti 15.000 kg v lanskem letu.

== Oživiljenje na nemškem hmeljskem trgu. Iz Nürnberga poročajo, da je kupčija v zadnjem tednu zelo oživila. Poročila o slabih izgledih za leto v Zedinjenih državah so povzročila, da se je zelo povečalo povpraševanje po nemškem hmelju iz leta 1935. Na tendenco je bistveno vplivalo tudi poslabšanje letine v Češko-slovaški, kjer je neurje uničilo znaten del nasadov. V preteklem tednu je promet na nürnberškem hmeljskem trgu dosegel 3314 starih stotov. — Naše poročilo v nedeljski številki glede škode na hmeljskih nasadih v Češko-slovaški zaradi neurja je treba popraviti v toliko, da je po uradni ugotovitvi neurje vrglo ob tla in uničilo 36.000 kopov hmeljskih rastlin (to je 2.16 milijona rastlin), dočim ceni Združenje hmeljarjev v Zlatcu, da je uničenih 60.000 kopov (to je 3.6 milijona rastlin).

== Dobave: Direkcija državnega rudnika v Kaknju sprejema, do dne 13. t. m. ponudbe za dobavo raznega električnega materiala, do 20. t. m. za dobavo 3 električnih motorjev. Direkcija državnega rudnika Vrdnik sprejema do dne 27. t. m. ponudbe za dobavo trodelnih obrobov. Strojni oddelek direkcije državnih železnic v Ljubljani sprejema do 7. t. m. ponudbe za dobavo 8.000 kg kalcinirane sode. Komanda mornarice v Zemunu sprejema do 15. t. m. ponudbe za dobavo požarnih cevi, ventilov in obrobov iz gume ter delov za ognjevarne aparate, do 20. t. m. za dobavo klora in praška za proizvodnjo pene ter za dobavo obleke, rokavic, obutve in koecev iz abesta, do 25. t. m. za dobavo karbida. Dne 6. t. m. bo pri komandi mesta v Celju ofertna licitacija za dobavo 1790 m drv. Dne 6. avgusta bo v intendanci dravske divizijske oblasti v Ljubljani ofertna licitacija za dobavo alkoholnega kvasca. Ministrstvo vojske in mornarice v Beogradu razpisuje ofertne licitacije za dobavljanje mesa za potrebe vojske za čas od 1. oktobra 1936 do 31. marca 1937, in sicer 14. t. m. za Celje in Skofjo Loko, 17. t. m. za Mursko Soboto, Ljubljano in Slov. Bistrico; 20. t. m. za Dolno Lendavo, Maribor, Bohinjsko Belo in 22. t. m. za Novo mesto in Moistrano. Licitacije se vrše pri posameznih komandah mest.

Borze

4. avgusta

Na ljubljanski borzi so oficijelni tečaj deviz ostali v glavnem nespremenjeni. V privatnem kliringu so avstrijski šilingi ponovno nekoliko popustili in so se trgovali po 8.63, angleški funti pa notirajo 238—238.50. V zagrebškem privatnem kliringu je bil promet v avstrijskih šilingih po 8.59, v angleških funtih po 238, v

grških borih po 28 in v španskih pezetaih po 6.20. Nemški klirinski tečaj so prav tako nekoliko nazadovale in so se trgovali v Ljubljani po 13.68, v Beogradu po 13.6084 in v Zagrebu po 13.62. Odnosno za konec avgusta po 13.54 in za konec septembra po 13.4750.

Na zagrebškem efektuem tržišču notira Vojna škoda 363—365 brez prometa. Do zaključkov je prišlo le v 7% Blairovem posojilu po 73.25 (v Beogradu po 73.50) in v delnicah PAB po 231 in 231.50 (v Beogradu po 232).

Efekti

Ljubljana, Amsterdam 2964.58—2979.18 Berlin 1754.20—1768.08. Bruselj 734.90—739.96. Curih 1424.22—1431.29. London 218.48—220.54. Newyork 4329.76—4365.98. Pariz 289.78—289.22. Praga 180.33—181.44.

Curih. Beograd 7. Pariz 20.2050. London 15.3775. Newyork 306.625. Bruselj 51.65. Milan 24.1250. Amsterdam 208.2250. Berlin 123.35. Dunaj 57. Stockholm 79.3250. Oslo 77.30. København 68.6250. Praga 12.67. Varšava 57.60. Budimpešta 61. Ate-ne 2.90. Bukarešta 2.50

Devize

Zagreb. Državne vrednote: Vojna škoda 363—365. 4% agrarne 47.50—48.50, 6% beguške 68 den., 6% dalm. agrarne 65.50 den., 7% invest. 83 den., 7% stabiliz. 83—83.25, 7% Drž. hip. banka 86—87, 7% Blair 73.25—73.50. 8% Blair 83—84; delnice: Narodna banka 6200 den., PAB

230.50—231. Trboveljska 130—135. Beč-rana Osijek 135 bl., Dubrovačka 175 den. Beograd. 4% agrarne 48—48.50. 6% beguške 68.85—69 (69), 7% stabiliz. 83—84, 7% Drž. hip. banka 86 den., 7% Blair 73.25—73.75 (73.50), Narodna banka 6300 den. (6300), PAB 232.50—233 (232).

Blagovna tržišča

ZITO

+ Chicago, 4. avgusta. Začetni tečaj: za sept. 112.875, za dec. 114.75, za maj 115.50; kuruza: za sept. 108, za dec. 97.

+ Winnipeg, 4. avgusta. Začetni tečaj: pšenica: za okt. 108, za dec. 106, za maj 107.75.

+ Novosadska blagovna borza (t. m.) Tendence nespremenjena. Pšenica (cene Prizada): potiska, šlep, 79 kg. 2% 127.50—128.50; gornjebaska in gornjebanatska, 79 kg. 2% 122.50; baska in banatska, 79 kg. 2% 120.50; sremska in slavonska, 78 kg. 3% 114.50. Rž: baska nova 97.50—102.50. Ječmen: baska in sremski novi, 64 kg 90—92.50. Oves: baski, sremski, slavonski 82.50—85. Kuruza: baska in banatska 94—96. Moka: baska, sremska, slavonska in banatska »0g« in »0gg« 195—205; »2« 175—185; »5« 155—165; »6« 135—145; »7« 115—125; »8« 100—102.50. Otrubi: baski, sremski in banatski 72—74.

+ Budimpeštanska termiska borza (4. t. m.) Tendence stalna. Kuruza: za avg. 13.12—13.13, za sept. 12.80—12.82, za maj 11.79—11.81.

BOMBAŽ

+ Newyork, 3. avgusta. Tendence stalna. Zaključni tečaj: za avg. 12.74 (prejšnji dan 12.72), za dec. 12.09 (12.07).

Ustrelil je ljubljeno in sebe Ljubavna tragedija mladega pekovskega mojstra

Maribor, 4. avgusta
V zadnjih tednih stoji Maribor pod vtisom raznih nesreč in tragedij. Ne mine skoro dan, da ne bi prevzela mesta vest o kakšnem zločinu ali nesreči. Se je Maribor pod vtisom tragedije Ferlinčevih na Aleksandrovi cesti, ko so v Rajčevi ulici št. 2. danes zjutraj spet odjeknili strelji, ki so zahtevali človeški življenji.

V Studenih pri Mariboru (Slomškova ulica 9.) je pred dvema mesecema prevzel Belinovo pekarno pekovski mojster Slavko Fekonja. 27-letnemu pekovskemu mojstru je prav posebno prišla k srcu Belinova 19-letna hčerka Ana, čemur je pa Belina nasprotnoval in prepovedal hčeri vsako občevarje s Fekonjo. Anka je bila uslužbena kot tkalka v Thomovi tovarni v Mlinski ulici, kamor je odhajala vsako jutro na delo. Tudi davi je bila že pred 6. uro na poti v tovarno. Domačinom se je vse čudno zdelo, da je bil Fekonja danes že na vse zgodaj praznično oblečen. Niso pa nič hudega slutili, ker so mislili, da ima gotovo kakke opravke v mestu. Neposredno po odhodu njegove ljubljene Ane je skočil na kolo in hitel za njo. Dohitel jo je v Rajčevi ulici. Ko je Ana zagledala Fekonjo, se je skrila v hišo št. 2, kamor pa ji je Fekonja sledil, ko je bil prislonil kolo k zidu.

Prijel je Ano za roko, hotel jo spraviti z dvorišča. Ana se je tega branila, a tisti trenotek je Fekonja že izvel iz žepa samokres. Ustrelil je proti njej dvakrat. Ana se je zgrudila, iz glave in prsi ji je curkela kri. Fekonja je, videč svojo izvoljenko na tleh, bliskovito oddal dva na-

daljnja strela samemu sebi v glavo in se zleknil z zevajočo rano na glavi poleg nezvestne Ane.

Na kraj tragedije so prispehli policijski organi, ki so ugotovili, kar je bilo treba, in so odredili prevoz obeh nezvestnih žrtev v bolnišnico. Fekonja je kmalu po prevozu izdihnil. Ana Belinova pa je živela nezvestna še tri ure, nakar je istotako podlegla. Pokojini Fekonja je imel pri sebi dvojce poslovnih pisem, v katerih žre-ža želja, da bi bil pokopan poleg svoje drage Ane, ki jo je taklo vroče ljubil.

ZAHVALA

Za mnogoštevilne izraze in dokaze sočutja ob priliki izgube našega ljubega

SAVO DOMICELJA

Izrekamo vsem znancem, prijateljem in društvom našo najgloblje žalovanje.

Žalujoči ostali.

To sicer ni
postranska zadeva,

GLAVNO PA JE

NIVEA

Nivea naredi Vašo polt lepo
rjavjo in deluje prijetno osvježujoče, če ste v vročih dnevih
zbiti in utrujeni.

Jugoslav. P. Belersdorf
& Co., d. s. o. j., Maribor.

Kako
dolgo še?

Proti naročanju železniškega materiala v Nemčiji

Pravkar je izšla druga številka nove mesečne revije »Metalurgijec«, ki je posvečena pospeševanju industrije železa in kovin. List objavlja zanimivo razpravo o pomenu industrije železa s posebnim ozrom na razširjenje železarnice v Zenici in prav tako zanimivo razpravo o naših bakrenih rudnikih glede na gradnjo rafinerije za elektrolitični baker v Boru. V tej zvezi prinaša med drugim tudi naslednje odprto pismo glavnega urednika revije g. Zvonimira Martinkovića dr. Milanu Stojadmoviću, predsedniku ministrskega sveta in ministru zunanjih zadev:

Gospod predsednik!
V prejšnji številki »Metalurgijec« smo prinesli vest, da bo v Nemčiji naročen za obnovo investicij železniški material v znašajo 400 milijonov Din. Ker je glavna kontrola že dala svoje soglasje k temu odloku ministrskega sveta, je bilo sklenjeno, kakor nam sporočajo, da se ta velik nakup izvrši s licitacijo, ki bo pri našem poselstvu v Berlinu, in sicer tako, da se bodo predlogi za odstopitev naročila naknadno proučili od strani odbora za oceno državnih nabav pri finančnem ministru v Beogradu.

Seznami za nakup materiala v Nemčiji že obstojajo. Izdelala jih je generalna direkcija državnih železnic in obsegajo naslednji material: 1) tračnice, podložne plošče in sklopke, 2) žebelji za tračnice, tirfoni, Groverjevi obroči, zakovice in droben material, 3) železniške kretinice in križišča, 4) stroji in orodje, 5) vagonске tehnične, 6) cevi iz litega železa, 7) signalne naprave, 8) 13 službenih vagonov, 9) dvoosni in četveroosni vagoni, 10) tovorni vagoni, 11) naprave za oskrbo tovornih vagonov z vodo za zračne zavore, 12) material in stroji za železniško delavnico v Kraljevu, 13) material in stroji za železniško delavnico v Alipašinem mostu. Poleg tega materiala naj se naroči iz Nemčije tudi železniški most preko Save pri Zagrebu.

Material iz seznama od točke 2. do točke 10. izdeluje domača industrija, kar je splošno znano, in bi bilo potrebno prej proučiti, ali je domača industrija v stanju, da to dobavi na kredit, ne pa da se vprašanje tega nakupa prelomi preko kolena, vse podstoreotipnim in že znanim izgovorom, da se ta nabavka izvrši samo z namenom zmanjšanja našega klirinskega salda v Nemčiji. Ker gre za dolgoročen 7letni kredit, je jasno, da generalna direkcija državnih železnic ne bo mogla letno vplačevati v kliring več nego eno sedmino vrednosti telega naročila. Ali s tem doseže bistveno zmanjšanje klirinskega salda? Ali je potrebno tako kupiti materiala za 400 milijonov Din, zlasti če to Zenica v enem letu v stanju, da dobavlja železniške tračnice? Čemu potem gradnja grobe proge in razširjenje Zenice?

Eno se jasno vidi: nabavka tega materiala se bo izvršila glede na pospešen tempo, s katerim se izvaja, brez zadostne kontrole v pogledu ponudb, cen itd. in bo podobna znanim nabavkam na račun reparacij, s to razliko, da dobave na račun reparacij niso nič stale, sedaj pa gre za naš efektivni denar, za našo dobro valuto in za velik riziko, ali ne bomo v nekaj letih morali za nemško marko dati mnogo več dinarjev nego danes.

Gospod predsednik! Kot predstavnik nove gospodarske politike v naši državi ne smete dovoliti, da se ta nabavka izvrši v celoti. V najslabšem primeru naj se izvrši samo sedmina nabavke, ki se bo vplačala še letno v kliring, pri čemer naj se naroči le najnujnejši material, ki se še ne izdeluje v državi. Za ostali del nabavke izposlujete, da bosta prometno ministru in

generalna direkcija državnih železnic nujno konsultirala domačo industrijo železa in kovin, ki bo napravila, kar more, da bo šla državi na roko. Državne železnice ne morejo naenkrat uporabiti materiala v vrednosti 400 milijonov Din in zato ni potrebno, da bi se ves ta material naenkrat nabavil in da bi se spravil v skladišča, kjer bi se hranil do trenutka, ko bo potreben, za ta čas pa bi bilo treba plačati obresti.

Ne dovolite, gospod predsednik, da bi ta nabavka za 400 milijonov Din zameglila zasluge, ki ste si jih pridobili za razširjenje Zenice in Bora — ne dovolite, da bi se domači kovinski industriji in industriji državne obrambe brez potrebe zadal tak udarec.

Sprejmite, gospod predsednik, tudi ob tej priliki zagotovilo posebnega spoštovanja.

Zvonimir Martinković.

Gospodarske vesti

== Likvidna sredstva Državne hipotekarne banke so nadalje prav znatna. V letošnjem letu se drže likvidna sredstva Državne hipotekarne banke stalno nad 500 milijonov Din. Poslednji izkaz Državne hipotekarne banke od 30. junija pa zaznamuje 623.7 milijona Din gotovine in blagajniških zapisov Narodne banke. Med aktivnimi postavkami je značilno povečanje komunalnih posojil odnosno posojil na doklade in dohodke, ki so narasla od konca aprila do konca junija od 622 na 790 milijonov Din. Povečala so se tudi komercialna posojila, in sicer v zadnjih dveh mesecih od 77 na 128 milijonov. Dolg finančnega ministrustva po tekočem računu znaša sedaj 552 milijonov nasproti 461 milijonom pred dvema mesecema. Narasčanje hramilnih vlog na knjižice je letos bolj počasno. Skupni prihodek v prvem polletju znaša le 22.4 milijona Din, dočim je lani znašal prihodek v istem razdobju 95.2 milijona Din. Hramilne vloge na knjižice znašajo sedaj 1191.9 milijona Din, vloge po tekočih računih pa so se povečale od 249.5 ob koncu lanskega leta na 395.4 milijona Din ob koncu junija. Povečanje opažamo pri fondih in pri kapitalih javnih ustanov. Ob koncu junija je bilo pri Državni hipotekarni banki naloženih samostojnih fondov in kapitalov javnih ustanov za 1849 milijonov Din, to je za 82 milijonov več nego v začetku leta.

== Davčna prostost za Čebelarsko društvo za Slovenijo. Na osnovi zakona o neposrednih davkih je finančni minister izdal odlok, po katerem se Čebelarsko društvo za Slovenijo iz Ljubljane oprosti plačevanja pridobitine na osnovi člena 47. in plačevanja rentnega davka na osnovi člena 64. zakona o neposrednih davkih, dokler bo delovalo na osnovi sedanjih pravil.

== Izvoz sreč Rdečega križa. Finančno ministrustvo je izdalo posebno obvestilo javnosti glede sreč Rdečega križa. Te srečke notirajo na naših borzih le okrog 24 Din za komad, dočim znaša tečaj za iste srečke v Parizu 16—16.50 francoskih frankov, to je okrog 50 Din. Da se prilagodi tečaj na naših borzih inozemskemu tečaju, je finančno ministrustvo dovolilo, da se te srečke lahko svobodno izvažajo v inozemstvo in uvažajo iz inozemstva. Interesenti se morajo obrniti na bančni valutni oddelk finančnega ministrustva s prošnjo za odobrenje izvoza odnosno uvoza. Seveda bodo morali oni, ki izvažajo te srečke v inozemstvo, protivrednost v devizah izročiti Narodni banki, ki bo devize zamenjala za dinarje.

Za ustreljeno srnjad

preko 12 kg težko plača DIN 9.— postavno Čakovec, pod znanimi pogoji

TVRDKA E. VAJDA, Čakovec

Obračun sledi takoj po prejemu.

ZAHVALA

Vsem sorodnikom, prijateljem in znancem se najtopleje zahvaljujemo za njihove izraze odkritega sočutja, ki smo jih prejeli ob težki izgubi, ki nas je doletela s smrtjo našega blagega in dragega soproga, očeta, starega očeta, tasta, strica in bratranca, gospoda

IVANA KERSNIČA

Posebno se zahvaljujemo g. svetniku dr. M. Rusu za vso skrb, ki jo je izkazoval pokojniku pri lažšanju bolečin, nadalje rodbini Zirkelbachovi, ki nam je stala ob težki uri ob strani, dalje g. Igliču za poslovilne besede ob odprtem grobu, Združenju krojačev in sorodnih obrti ter Bolniški blagajni samostojnih obrtnikov za izkazano naklonjenost, predstavnikom društev in korporacij ter stanovskim tovaršem za tako častno udeležbo, vsem darovalcem vencev in cvetja in končno vsem, ki so spremili pokojnika, da mu izkažejo poslednjo čast.

Sveta maša zadušnica se bo darovala v šentpetrski župni cerkvi v nedeljo, 9. avgusta 1936 ob 7. uri zjutraj.

KERSNICEVI.

V LJUBLJANI, dne 4. avgusta 1936.

Moskva - Tokio : petrolej

Petrolej je za Niponsko življenjsko vprašanje in je skoraj gotovo, da bo prišlo do resnih stvari, če se ne pobota z Rusijo

Politični dogodki zadnjega časa v Evropi so odvračali pozornost od azijskih zadev. Skoraj nihče ni opazil potovanja predsednika niponskega petrolejskega trsta Mazama Sakonija v Moskvo. Čeprav je to potovanje mladane odločilno za nadaljnje razmerje med obema državama.

Pred kakšnimi dvema letoma je sovjetska vlada odklonila predor niponske petrolejske družbe severnega Sahalina za podaljšanje njene koncesije za nadaljnjih 15 let. Koncesija preneha letos in vsi napori Niponske niso mogli doslej omajati sovjetske vlade v njeni odločitvi. Sedaj je Niponska napravila zadnji poskus, da bi sprejela stališče ruske vlade, s tem, da je poslala v Moskvo predsednika omenjene družbe. Če se bo njegova misija ponesrečila, tedaj je treba računati z novo poostroitevjo odnosov med obema državama, kajti nafta severnega Sahalina, ki je kakor znano v ruskih rokah, ima nad vse važno vlogo za preskrbo niponskega brodograja.

Niponska sama nima nobenih pomembnih virov tega kuriva. Na Formozu in v Fučumi v Mandžuriji pridobivajo Niponci letno kakšnih 50.000 ton, kar je vse premalo za njihove potrebe. Na južnem Sahalinu, ki je niponska last, je petroleja zelo malo, ne navadno dosti ga pa je v severni polovici tega otoka. Tu je Niponska l. 1929. vzela približno polovico izvirov in je v zadnjih dveh letih pridobila letno 300.000 ton. Kupovala je poleg tega tudi večji del nafte, ki so jo Rusi pridobivali v svoji režiji, in je računala, da bo v nekoliko letih

imela od to okroglo milijon ton letno, s čimer bi postala neodvisna od uvoza petroleja iz Severne Amerike in Holandske Indije. Baš odvisnost od Amerike v tem pogledu je bila Niponcem zelo neprijetna. Toda v zadnjem času jim je delal skrbi tudi petrolej iz Holandske Indije, kajti tamkajš-

nji viri polagoma usihajo, vrhu tega pa so tu kot kupci petroleja Niponce začeli izpodrivati Angleži, ki potrebujejo to tekočino za svoje vojne ladje v Singapuru. To dela Niponcem skrbi in poostrojuje njih odnose do Angležev prav tako kakor zadeva s severnim Sahalinom njih odnose z Rusijo.

Brezžični signali iz Rimske ceste

Znanost spet pred težko nalogo

Raziskovalci Tehnološkega zavoda v Kaliforniji so sprejeli razločno brezžične znake z mesta na nebu, kjer so nebesna tlesa Rimske ceste najbolj na kupu.

Sredi pušcave Mojave stoji velik sprejemni aparat, ki sprejema vsako noč te znake. Aparat sta zgradila člana omenjenega zavoda prof. Potapenko in prof. Donald Folland. Najprvo so ga preizkušali na poskuševališču tehnološkega zavoda, pa je tako občutljiv, da ga je motil vsak avto, ki je vozil mimo. Celo potem, ko so ga prenesli na neko samotno farmo, so bile te motnje še prevelike. Tako so se končno odločili, da ga postavijo v puščavo. Signali si z Rimske ceste povzročajo v aparatu sikanje in praskanje, na katero je postal pozoren najprvo dr. Jansky iz laboratorija Bellove telefonske družbe. Oddaljenost tega mesta v Rimski cesti, od koder izvirajo domnevno ti signali, znaša 200 sekstilijonov kilometrov. Tudi naši največji te-

leskopi ne morejo odkriti v tej oddaljenosti nič posebnega, morda bodo sedaj kakšna odkritja mogoča po akustični poti, ko je optična odpovedala.

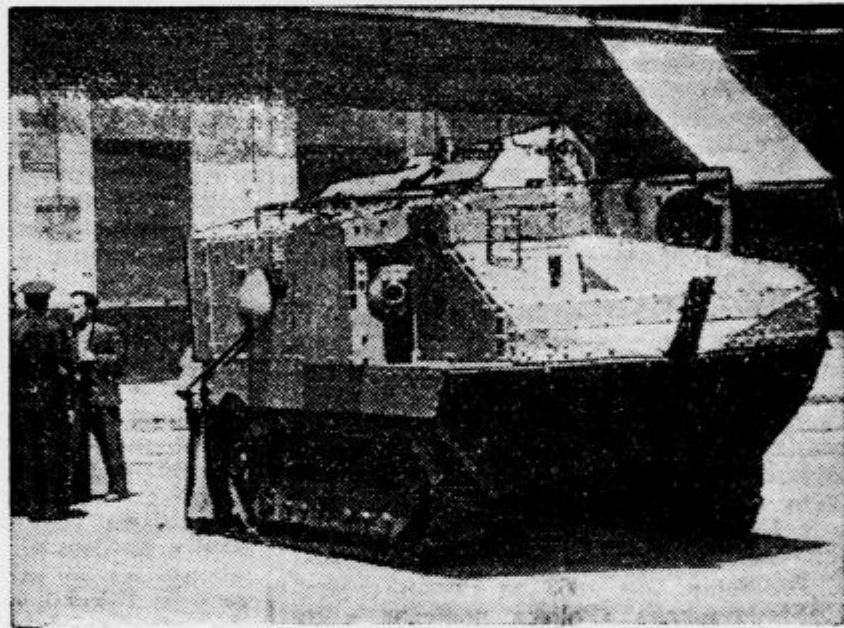
Dve domnevi sta, ki skušata pojasniti aktivnost tega pojava. Po prvi domnevi li »Rimske ceste« povzročajo v aparatu veličanska temperatura, ki spravlja v osrčju Rimske ceste elektrone v gibanje — pojav, ki ga opažamo v malem, kadar povzroča pregreto nitka radio celi v zvočniku podobne šume. Po drugi domnevi zadevajo elektroni v najmanjše ostanke svetovnih teles, ki so jih uničile katastrofe pred davnimi časi, in to zadevanje povzroča te znake.

Naročniki ponedeljskega »Jutra« prejema revijo »Življenje in svet« zastoj.

OSEMNAJSTI DAN REVOLUCIJE

Barikade na vhodnih cestah v Madrid, kjer natančno preščejo vsako vozilo

Po madridskih ulicah patrolirajo tanki, ki skrbijo za javni red in mir

Vladne čete postavljajo baterije na golo ravan pogorja Guadarrame

Iz zgodovine naočnikov

Začetki naočnikov so zaviti v temo davnine, vendar vse kaže, da bodo kmalu ukažali svoj 1000. rojstni dan. Nekoč so menili, da so ljudje poznali naočnike že okrog leta 2000. pred našim štetjem, menili so, da so jih našli v kraljevi palači Knosa na Kreti, ob gori Ili in v grobnicah Kartagine. V resnici pa je dobili prve slesove povečanih naočnikov šele v 19. stoletju po našem štetju. Najstarejši naočniki, ki so se ohranili, izvirajo iz let po 1500.

Od 14. stol. dalje jih najdemo naslikane v vseh mogočih oblikah na številnih slikah. Pri tem se je zgodil marsikateri anahronizem. Tako vidimo tudi Mojzeša, grške modrijane, cerkvene očete, i. dr. naslikane z naočniki. Lečam podobna, prozorna telesa, ki so jih našli v Ninivah Troji, na Kreti in v Egiptu niso rabila optičnim namenom, temveč kot gumbi na oblekah i. pod. Sklicujejo

se pač na neki stavek iz Plinijeve Historie naturalis, ki pravi: »Cesar Neron je opazoval borbe gladiatorjev s smaragdno, berlinski očesni zdravnik prof. Greeff pa meni, da je ta stavek razumeti tako, da je Neron gledal skozi smaragd, da bi ščitil svoje utrujene oči, ker je sijalo sonce, torej je šlo za neke vrste zelene zaščitne naočnike.

Odkritje grškega matematika Ptolomeja iz Aleksandrije v 11. stol. po našem štetju, da se svetloba na skrivljenih prozornih ploščah lomi, je pripravilo tla za odkritje naočnikov. Toda šele Arabec Alhazan (966. do 1036.) je zapisal v svoji optiki, da bi mogli krogelni segment rabiti za povečevanje predmetov. To delo so pozneje prevedli v latinščino in ga je bral tudi Roger Bacon (1214 do 1294), ki je opozoril na uporabo krogelnih segmentov za slabo vidne stare oči.

Okrog leta 1300. so potem izumili konveksne naočnike. Na nekem nagrobnem napisu iz leta 1317. v Firenci beremo, da je bil neki Savino degli Amati izumitelj naočnikov. Toda iz kronike samostana sv. Katarine v Pisi je razvidno, da je sestavljal naočnike že menih Aleksander de Spira, ki je umrl leta 1313. Leta 1482. omenjajo izdelovalce naočnikov v Norimberku. Takrat pa so uporabljali povečevalna stekla že v vseh deželah, tako zbrane »bralne kamne« (lapides ad legendum). Brezbarvna stekla takrat še niso znali izdelovati, zato so uporabljali za takšne leče kremenec, gorske kristale, berile. Leta 1300. omenja neka od-

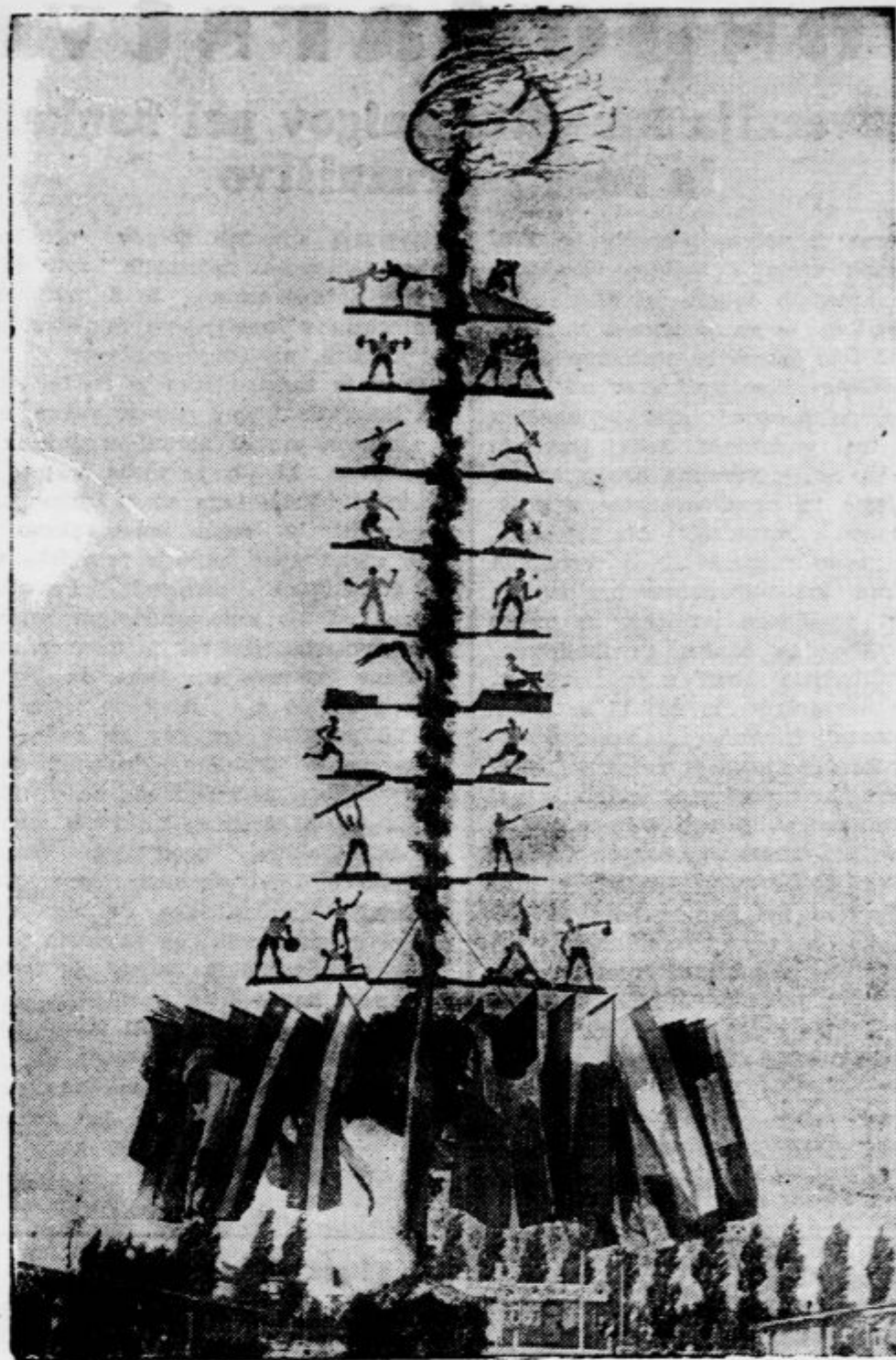
redba velikega sveta v Benetkah poleg bralnih kamnov tudi naočnike.

Važne prispevke k zgodovini naočnikov dobimo v zgodovini umetnosti. Slikar Tomaso di Modena je leta 1335. kot prvi upodobil naočnike za obe oči na svoji sliki kardinala Hugona iz Provanse. Leta 1363. priporoča Guy de Chauliac v nekem kirurškem delu naočnike zoper slab vid. Proti koncu 14. stol. so poleg enostranskega naočnika (monokla) poznali že sklopljene naočnike z držalom. V 16. stol. so začeli izdelovati konveksne naočnike, 1517 je Rafael upodobil papeža Leva X. s konveksnimi naočniki.

Od leta 1550. je Hollerius zapisoval redno naočnike zoper kratkovidnost, leta 1604. je Kepler objavil svojo razpravo o koristi naočnikov. V 17. stol. so prišli naočniki, ki so se pritrdjevali za ušesi, z Angleškega na celino. Držaji so kazali najrazličnejše oblike, na kar je vplivala moda in nošnja lasur. Neudobnost pri uporabljanju samoočnika je dala povod za izum škarjastih naočnikov. lornjet. Poleg oblike pa se je v teku stoletij spreminjala tudi optična moč stekel in prilagodevali so jih posameznim stopnjam slabovidnosti. 1825. je Airy uvedel cilindrično stekla za astigmatične oči. Donders je leta 1860. izboljšal cilindrična in prizmatična stekla.

Danes je doseglja tehnika naočnikov vsek razvoja z uvedbo tako zvanih nevidnih naočnikov.

Olimpijski mlaj

Postavili so ga nemški vojniki in kaže razne sportne discipline.

Drevored skozi Anglijo

Kako bodo Angleži ovekovčili kronanje novega kralja

Na zadnji seji angleške kraljeve vrtnarske družbe so skupaj z drugimi organizacijami sklenili, da bi v spomin na kronanje kralja Edvarda VIII. v prihodnjem letu zasadili skozi Anglijo od Landsenda do John O' Groatsa drevored. Nadalje so sprejeli predlog, da bi meje vseh angleških grofov označili z drevoredi. Kronanje novega kralja naj bi se sploh izkoristilo za olepšanje mest in vasi s cvetlicami in drevesi.

V Londonu se bavijo že sedaj z vprašanjem, kako naj se za slavnosti kronanja okrasijo ceste prestolnice. Dekoracija bo uglasena na »westminstrske barve«, to je na barve angleške kraljeve hiše, zlato in modro. Mnoge trgovine in hoteli West Enda so obljubili za dekoracijo mesta mnogo tisoč funtov. Zveza poslovnih ljudi Bond Streeta je razpisala veliko nagrado za najboljši dekoracijski načrt za to glavno žilo londonskega poslovnega življenja.

Cigane na otoke

Zanimiv in tudi izvedljiv načrt za odpravo ciganske nadloge

V državah evropskega jugovzhoda je vprašanje ciganov eno izmed vprašanih, o katerih morajo oblasti in javnost vedno znova premišljevati, kako naj bi se rešilo. Res je, da postajajo poedinci iz ciganskega rodu koristni člani človeške družbe, res je pa tudi, da ciganom kot celoti ni mogoče izdati spridevala, da so koristen element v državi. Vsak dan se dogajajo po njihovi zaslugi vsakovrstni laži in tudi zelo težki zločini, predvsem goljufije, posebno v obliki vedeževanja, dalje pretepi, tatvine, ugrabitve otrok in pohabljenja otrok, ki naj rabijo odraslim ciganom za zbujanje sočutja pri prosjačenju, pozabiti ne smemo tudi na stalno nevarnost, ki jo predstavlja ciganski rod zavoljo svojega doslednega preziranjia vseh zdravstvenih predpisov.

Ni zato čudno, če posegajo oblasti tu in tam tudi po radikalnih ukrepih, da spravijo cigansko nadlogo končno s sveta. Eden izmed predlogov, da se odpravi ta nadloga, je ta, da bi ciganom odvzeli vse otroke in jih vzgajali v državnih zavodih za koristne člane družbe. Ta predlog je uporabljen, vendar pa ne bi izboljšal sedanjega odraslega ciganskega pokolenja. Po svetu govore sedaj mnogo o originalnem in tudi zelo radikalnem predlogu, ki se je porodil v naši državi. Na jadranskih otokih naj bi se osnovala koncentracijska taborišča, ki bi bila namenjena samo ciganom.

Izvedba tega predloga bi bila razmeroma lahka. Naša država razpolaga z velikim številom otokov, v jugoslovanskem Jadranu jih je kakšnih 1000, in le redki so med njimi naseljeni. Na premmogih teh otokih je tudi le malo rastlinstva in živalstva, toda s smotrnim delom bi se dali spremeniti v majhne raje. Vsekar bi bilo na teh otokih prostora za tisoče ciganov. Komur bi se videl takšen ukrep nečloveški, ker bi odvzel ciganom svojo bodo, mora pomisliti, da je baš ta svoboda tisto, kar jim daje potuho za večno potepanje, prosjačenje, počenje vsakovrstnih hudodelstev in večno ogražanje ljudskega zdravja. Pobeg internirancev z otokov bi bil praktično nemogoč, ker bi jih zastražili z vojaštvom in bi bilo vsem ljudem brez posebnega dovoljenja prepovedano pristajati ob teh otokih. Da bi skušali cigani s plavanjem uteci, ni verjetno, saj je znan njih strah pred vodo. Mnogi se v njej okopljajo sploh samo enkrat v življenju, za poroko. Na otokih bi ne bili obsojeni na brezdelje, dali bi jim poljedelsko orodje in jih naučili njegove rabe, svoje hiše bi si morali graditi sami. Pod dobrim nadzorstvom bi sčasoma iz neobljudenih otokov pod najboljšimi pogoji Evrope lahko ustvarili center rodovitnosti. Ciganski otoki bi bili torej vse kaj drugega nego kakšni Hudčevi otoki.

Za izvedbo tega načrta bi ne bilo treba poseči pregledbo v državno blagajno, več-

ja težava bi bila le v tem, da bi ves ciganski ljud polovili takoj v začetku. Ta ljud se zna s stoletnimi izkušnjami dobro skrivati pred zasledovalci, toda če bi z oblastmi sodelovalo negigantno prebivalstvo, kar bi se gotovo zgodilo, tedaj bi v nekoliko letih na koncentracijske otoke spravili večino ciganov, 20.000 do 30.000 ljudi.

Tako posnemamo iz dunajske »Die Stunde«, ki zaključuje svoje poročilo o tem načrtu z besedami, da bi se moralo množestveno vzgojno delo nad tem ljudstvom goslačev in konjskih tatov prijeti takoj in bi ne bilo izključeno, da bi jugoslovanski cigani na ta način vendarle zvedeli, kako okusna je neukradena kuretna. Pomnilni bi samo to, da pri nas o tem načrtu nič natančnejšega ne vemo in torej ne moremo presoditi, koliko je na njem stvarnega ozadja. Nespeten se nam ne zdi in če pomislimo, koliko škode trpija danes ljudstvo in država zavoljo ciganske počelja, bi rekli, da bi se vsekakor rentiralo, napraviti na ta način konec.

V postelji je žvižgala

Neki Američan je vložil tožbo za ločitev zakona, ker je njegova žena neprestano žvižgala. Prvi večer, ko sta se poročila, je začela žvižgati in to muziko nadaljevala potem še v postelji. Mož se je oblekel in odšel od doma. Sodnik pa je njegovo tožbo zavrnil, češ, da ni žvižganje noben zadostni ločitveni razlog. »Bolje žvižganje nego smrčanje, se je glasila utemeljitev njegove sodbje.

A NEKDOTA

Ves razburjen je stopil zadnji radiotelegrafist angleškega prekomornika »Britanija« v kapitanovo kajuto in vzklilnil: »Gospod kapitan, pravkar je dospela brezžična vest, da ste zadeli glavni dobiček v dobrodelni loteriji: štiridesanso potovanje po morju!«

VSAM DAN ENA

SVOJI K SVOJIM
ZA PRANJE PERILA UPORABLJAJTE
VEDNO LE R E S DOMACE IZDELKE!
TO JE

PERION
PRAŠEK ZA PRANJE — NAS SLOVENSKI IZDELEK.

»Kdaj gre vlak v Kamnik?«
»Točno čez dve minuti!«
»Ne prejš! Meni se pa tako mudi!« (x, x, x)

Vtisi z olimpiade

Tekmovanje umetnikov — Novinarji pri nemškem propagandnem ministru — Malo sportnega razpravljanja

Berlin, 2. avgusta.

Toliko je dogodkov okrog XL olimpiade, da vsega sproti niti zasledovati ni mogoče. Prireditelj sredi prireditelj, kongresov ni ne konca ne kraja, sedaj pa so se še pričele prave olimpijske igre na desetih krajih hkratno, ti ubogi poročevalci pa se odločijo, katere teh velikih borb si boš od blizu ogledal; povsod prav zares ne moreš biti poleg. Tako so se dopoldne ob 10.30 pričela v olimpijskem stadionu lahkoatletika tekmovanja, ki bodo z opoldanskim odmorom trajala tja do večera, v telovadnici dvorani in obojni dvorani na državnem sportnem polju poleg stadiona pa so se že zjutraj pričela tekmovanja v sabljanju. Ob 9. so pričeli z jahanjem v Döberitzu, v Deutschlandhalle pa istočasno z dviganjem uteži in rokoborbo. Pri poslednjih dveh disciplinah naših zastopnikov ni poleg, so pa pri sabljanju in lahki atletiki. Posebno sabljanje bodo že danes imeli priliko pokazati svoje znanje, v lahki atletiki pa bomo, zahvaljujoč se imenitni organizaciji, že pred večerom dobili prve olimpijske zmagovalce 1936. Če izvzamemo zmagovalce iz umetniških tekem, pri katerih pa naša država na žalost ni udeležena. O teh olimpijskih umetniških prireditvah bom še kaj poročal, naj za sedaj velja ugotovitev, da so Nemci iz teh tekem odnesli dve zlati kolajni in še nekaj manj vredne kovine, in ugotovitev, da so to tukajšnji listi na velika usta razbomali. Zanimivo je njihovo poročanje, češ, sedaj bo svet vendar prišel do prepričanja, da je bilo vendar nekaj na velikem tamtamu o novi nemški umetnosti, o hitlerjevski umetnosti.

Kdor je le površno ogledal olimpijsko umetniško razstavo, ne more biti prav takega mnenja. Tu so več kot povprečna dela. Nič čuda, da za nekatere panoge upodabljajoče umetnosti zlate kolajne niti podeliti niso mogli. Za slike v poljubni tehniki so podelili le srebrno kolajno Avstrijcu Eisenmengerju za »Tekča pred ciljem« in bronasto kolajno Japoncu Takahoru Fujitai za sliko »Hokey na ledu«.

Sprejem pri Goebbelsu

Morda bo koga zanimalo, da sem bil v četrtek zvečer povabljen k propagandnemu ministru dr. Goebbelsu. Z menoj se nekoliko drugih kolegov, tako da nas je bilo ob 21. v Zou zbranih preko 1.200. Ne mislite, da smo se v živalskem vrdu družili z zvermi. Ne! Tu imajo slavnostne dvorane v velikem obsegu, ki z lahkoto v njih sedi pri pogrnjenih mizah še kaj večje število. Te dvorane v »Festsalle im Zoo« imajo Berlinčani za prekrasne. In stare romantične sere je v njih res dovolj in za to priključno so jo še pomnožili. Z vseh stropov so visle dolge zastave narodov sveta, poleg vsake še po ena olimpijska in nacistična.

Podrobnosti o prvih tekmovanjih

Kako se godi našim prebivalcem olimpijske vasi, res ne vem. Dostopno k njim nima nihče, na telefonske klice pa se tudi nihče ne javi. Sokolov se ni, ko dospejo, bo kaj več zanimala za naše moštvo. Se kaj o današnjih tekmah. Važnejše rezultate sem že telefoniral. Na splošno je bilo to le, kar naj bi bil nekak reserme dneva: Fleischerjevka, zmagovalka v kopju je prva Nemka, ki si je na sodobnih olimpijskih igrah priborila zlato kolajno. O Stanojevičevici in Stenimijevici, ki sta zastopali naše barve, ne bi mogel zanikati, da imata talent, ampak tokrat sta bili le za število.

Druga pomembnost je bila očitna premoč Fincev na 10.000 m, res najbolj borbeni točki dneva. 25 krogov je bilo treba preteči, od 29 tekmovalcev le trije ali štiri je mislo doseči cilja. Takoj od starta je prevzel vodstvo mali in čokati Japonec Murakoso in ostal na vodstvu 15 krogov. Sledili so mu trije Finci in Poljak Nojki, ki je šele v poslednjih krogih zaostal. Kot peti se je dolgo držal vodilne skupine Anglež Burns, pa ni vzdržal vražjega tempa, ki so ga izmenoma diktirali prvi štiri. Po 17. krogu vodijo Finci. Na vsak način hočejo obdržati Japonca v sredi, ta pa jim ponovno uha na vodstvo. Menja je prehitel drug drugega. V 21. krogu vodi zopet Murakoso. Nobene utrujenosti ni videti tem štirim tekačem. Gledalci so razburjeni, cepetajo z nogami, kako dolgo bo mali Japonček še izdržal, le še 400 m je do cilja, a ta razmeroma kratka razdalja je postala odločilna. Kakor da bi bili zvezani, se vsi trije Finci hkrati vržejo naprej, dolgi kraki požirajo rdečo progno pod seboj, nič ne pomaže Japoncu, če s svojimi krutimi nogami še tako hitro meje. Poslednjih 200 m je že precej zadaj. Tu pa se prične borba za zlato kolajno med samimi Finci. V spuntu ideklor na 800 m pretrgajo trak na cilju. Murakoso je koj za njimi, a ostal je brez kolajne. Pa drugič! Vsi štiri si stiskajo roke, reporterji bite k njim, zmagovalci pa smejejo se ob tečejo stadion ob viharjih pozdravih in čestitkah publike.

Prav nepričakovano so si Nemci priborili zlato in bronasto kolajno v metu krogle. V predboju po izločitelnih metih so vodili Finec Bärund s 16,03, Nemca Woelke s 15,96 in Stöck s 15,56 m. Pri odločilnih metih pa je Woelke zboljšal na 16,20 in s tem zrušil stani olimpijski rekord 16 m, Bärund je zvišal le na 16,12, Stöck pa tudi le za 10 cm.

Pri skokih v višino smo se nadejali, da bodo mali Japonci zopet presenetili. Od kraja so najnižjo prečko 1,35 m preskakovali neverjetno visoko in z vidno legatno, pa so pri dveh metih vendar odpovedali. Do višine 1,94 m se je povzpelo le še 11 skakalcev od 48: 3 Američani, 2 Finca, 3 Japonci, 2 Nemci in 1 Estlandec; 2 m jih je skakalo le še 5: Američani Albritton, Johnson in Thurber ter Japonci Yeta in Finca Kolkas. Pri tej višini izpade Japonca, Johnson pa je prvi zrušil olimpijski rekord 1,98 m z znamko dveh čistih metrov. Pri 2,02 m izpade še Finca in Američani se sami bore za mesta, ki v tej areni kaj pomenijo. Vsi trije preskočijo

Vse to je pritiekalo na glavo in nas delalo majhne pod tem bahaskim kinem.

Sedeli smo pri mizah, vsevpred pomešani: Angleži, Američani, Kitajci, Japonci in kompletni zastopniki našega »strodnega« naroda. Menili smo se, kolikor so nam dopuščala znanja ekeotičnih jezikov in obe veliki godbi, ki sta z dveh strani dvorane skrbeli, da smo bili vsi skupaj oviti v nekak plašč hreščočih simfonij in prusovskih maršev. Jedilna karta je naštevala nekaj preprostih jedi in štiri ali pet vrst vina, od katerih so nam delili poskušne po pol čaše in ni kaj zalego, čeprav sva si s sosedom Japoncem vsakokrat pomembno pomežikovala. H koncu so nam delili zamrznjeno in vsakemu debelo cigaro, ki je po duhu izdajala našega heregovca, po obliki pa Zepelina. Ta cigar je edini vidni spomin, ki ga bom ponesel v domovino, da ga ob priliki kdo mojih prijateljev spremeni v dim in pepel.

Minister Goebbels je seveda govoril. Mirno in nič kaj učeno. Njegov ministrantski glas nam tujcem ni ugajal in tudi kar je povedal ne. Tega vtisa niso mogli spreminiti niti številni reflektorji, ki so za časa njegovega govora od vseh strani razsvetljevali njegovo drobno glavo, niti številni reflektorji in filmski reporterji, ki so se dremali okrog njegove mize. Gospod minister se je med drugim zahvalil novinarjem za njihovo propagandno delo, od katerega je bila v veliki meri odvisna vsa organizacija olimpijskih iger in hkrati omenil, da je on sam izšel iz tega poklica. Značilna pa je bila njegova izjava, da je naloga novinarstva predvsem ta, da zapoveduje ljudem kaj smejo in morejo misliti in delati.

Vsi, ki imamo okrog olimpijade najsi bo odgovorno ali važno delo, nosimo enake olimpijske značke: Brandenburška vrata z olimpijskimi krogi, s svilenim trakom rumene in rdeče barve. Take značke nosijo organizatorji, vrhovni odbori, tekmovalci in seveda novinarji. Zato s temi znaki tudi mi, ki delamo v znamenju rase, ženamo več pozornosti, kakor jo zasluži, oziroma želimo.

Menda sem spredaj govoril o večerji pri propagandnem ministru. Dogodkov in pisanih vtisov je toliko, da je tujcu, ki mu je tujo mesto samo novo, glava prepolna teh dobrot. Hiper trojica vtisov. Nedvomno bi nam, ki se moramo po silni poklica za vse zanimati, v olimpijski vasi, kjer imajo v zdravniškem ambulatoriju toliko novo iznašlih instrumentov, dognali spremembe v lobjanski notranjosti.

Po črni kavi smo zapustili živalski vrt, eni s zavestjo, da sprejem v večerji pri ministru vendar ništa to, česar bi si Slovci vsak dan želeli, drugi z ministrovim avtogromom v žepu, in to so bili srečnejša polovica.

Nemška dekleta in črnca

Za nemške rasiste ni bila preveč razveseljiva podoba, ko sta se črnca s svojim belim tovarnišem, vsi v teniških trening-dreših, postavila na postament pred častno tribuno in so pristopila tri belo oblečena nemška dekleta najčistejše germanske krvi ter zmagovalcem položila na glavo lovorjev venec, prvaku pa še palmo zmage. Za mene je bila prelepa podoba: to veliko zeleno polje z rdečimi progami teklišč, širokim sivim obročem, zmesjo kamenja in človeških glav, spodaj pa tri device in slastiči zamorci kakor črni mački v sveže zeleni travi. Dolgčas bi bilo na olimpiadi brez teh črnoptih sportnikov, sinov rumenega solca in vseh drugih, ki so tu navzočni in potrebni, da je svet zastopan po vseh kontinentih.

Senzacija Owens

Črnec Jesse Owens, s katerim se ponaša Amerika, pa je atrakcija zase. Ne le, da ima telo zdaleka lepše od pojma klasičnega, in oči kakor gazela, je vsemu sportnemu svetu poznan zaradi reklame, ki jo je zanj ustvaril novi svet. Videli smo ga tudi v ljubljanskih kinematografih in števili teh ilustriranih listih. Nemci, ki kaj radi tehotizirajo, so tudi zanj ustvarili svojevrstno doganjanje, češ da dosega tako hitrost le zato, ker so črni anatomsko drugače ustvarjeni v kolkih, ki so jim bolj razmaknjeni kakor pri belcih. S to učenostjo v glavi je Owens intervjuval nemški poročevalce, črnec ga je del debelo gledal, pomajal z glavo in si upal pripomniti, da je drugačen mnenja. Zanj so njegovi uspehi zgolj slučaj. On sam pozna predobro pravi ameriški sprinterski naraščaj in je prepričan o njem, da bo na prihodnji olimpijadi vse njegove uspehe prekosil. Povedal je tudi, da imajo zamorci kosti prav kakor belci, barva pa na uspehe nima vpliva.

Pri današnjih 12 predtekih je bil do poslednjega predteka dosežen najboljši čas 10,5, v poslednjem predteku je Owens z lahkoto izravnal svetovni rekord. Nekoliko pol zares, pol za »špase« se je poznal po progi, ves čas enakomerno privzdigajoč nogi, v mirni drži, kakor da bi skakal na meslu čez vrvice. In kar je pri zamorcu, vsem teku najlepše za pogled, je njegova umerenost, zaprav dostojanstvena drža od starta do cilja in on sam ves po uspehu, kakor da bi stotisočim strmečih pridgal: Pomirite se, saj ni bilo nič, le malo sem

pohitel, nalašč, da me niso ujeli. Owens bo ostal za vse, ki so ga videli danes teči, svetla podoba, ki je pripomogla do velikega bleška berlinskimi olimpijskim igram in tisoče gledalcev razžirala do veselja, kakršnega more ustvariti edinoletni sport, ki je zdravje, veselje mladine in lepa bodočnost vsakega naroda.

Službene objave LNP

(S seje p. o. 29. julija)

S pravico nastopa 8. avgusta t. l. za Amater Irt Ivan. — S pravico nastopa 29. oktobra t. l. in 29. januarja 1937 za Domžale Uršič Franc, Anžič Daniel. — Čita se za Korotan-Kr. Siska Rudolf, verifikacija bo sledila po odgovoru CK. — V roku treh dni ima dostaviti savezni izkaznici z odjavo Korotan-Lj. za Uršiča Franc in Anžiča Daniela. — Vežeta se po § 8, III. za Domžale Uršič Franc, Anžič Dane, oba do 15. septembra t. l. — Iz seznama verificiranih igralcev se črta Klančič Ivan, Konič Josip, oba Maribor.

K. o. se predajo na podlagi sodniških poročil: Gerjol Adolf, Slovan, Muzlovč Josip, Moste, Zebre Tine, Korotan-Kr.; s takojšnjim suspenzom se predasta k. o. Razinger Stanko, Potočnik Oton, oba Bratstvo.

SK Ptuj se poziva, da takoj nakaže blagajni LNP 34 Din od prvenstvene tekme Ptuj-Olimp 26. t. m.

U. o. se preda Litija, ker ni 26. t. m. oddala postavbe moštva na tiskovini. Olimpijske rezervirane termin 6. september za sportni dan.

Službeno iz s. o. LNP. V četrtek ob 18. naj se javijo na igrišču Hermesa radi gostovanja v Mariboru tle sodniki: Maco-

rati, Joksić, Dolinar, Pečar, ing. Jesih, Koc, Jordan, Vrhovnik, Lukežič, škrl, Erlih, Hobacher, Dorčec. Istočasno se vabijo ostali sodniki, ki želijo iti v Maribor, ker je gostovanje v Mariboru združeno z izletom vseh sodnikov.

Službene iz LNP. Drevi bo po seji poslovnega odbora ob 20. v podsvetni pisarni seja upravnega odbora.

Praktični izpiti za hazenske sodnike. Drevi se vsrjo na igrišču Jadrana praktični sodniški izpiti za kandidate Grntal, Kosmač in Zitnik, ki naj bodo na igrišču najkasneje ob 18.30. Istočasno člani izprševalne komisije Baltesar, Doberlet in Kušar. Ilirija in Jadran morata postaviti po eno družino, ki naj bosta pripravljena za igranje najkasneje ob 18.45.

Teniški dvomatch Maribor : Čakovečki 5 : 1. Teniška ekipa ISSK Maribor je v nedeljo gostovala v Čakovcu, kjer je odigrala revanšni match s CSK. ISSK Maribor se je posrečilo revanžirati se za nedavni poraz v Mariboru ter je domačine premagala s 5 : 1. Posamezni rezultati so bili: V. Škapin : Grünfeld 6 : 4, 6 : 2, Korencan : Lukovnik 6 : 2, 6 : 2, Albanež-Skapin : Šarič-Grünfeld 3 : 6, 4 : 6, Dernovšek : Legenstein 4 : 6, 6 : 4, 6 : 3, Albanež : Šarič 6 : 3, 6 : 8, 9 : 7, Korencan : Dernovšek : Lukovnik-Legenstein 6 : 1, 2 : 6, 9 : 7.

SK Ilirija (hazenska sekcija). Po odredbi podsvetne uprave morajo biti v svrhu izvedbe praktičnih sodniških izpitov, drevi ob 18.30 na igrišču Jadrana igralke: Ivica, Pribošek, Silva, Iva, Nada, Mira, Vida, Ema, Vera, Milica. Opremo (belo zeleno) naj prinese vsaka s seboj. Prihodnji redni trening za vse članice bo v četrtek na našem igrišču.

ZSK Hermes. Redna seja centralnega odbora bo danes ob pol 20. v klubovih prostorih poleg železničarske nabavljalne za druge v Šiški.

SK Slovan obvešča vse svoje redne in podpomočnike, da se sigurno udeležijo važnega sestanka v petek ob 8. v društveni sobi pri Krušiču. Na sestanku se bo razpravljalo in obvestilo članstvo o točnem položaju kluba.

SK Mars. Danes ob 18. strogo obvezan trening za vse juniorje in I. moštvo.

Kulturni pregled

Slovanski institut v Pragi

Slovanski institut v Pragi, čigar predsednik je univ. prof. dr. M. Murko, podaja v 192 strani obsegaajoč Letopisu (Ročenica) pregled svojega delovanja v letu 1935. Iz seznama novih inozemskih članov posnemamo, da so bili izvoljeni izmed Jugoslovencov dr. Dragutin Boranić in dr. Ljubo Karaman v prvem ter dr. Andrej Gosar, dr. Milan Ivšić, dr. Sava Obradović in Slobodan Vidaković v drugem razredu. Publikacijska delavnost instituta je bila kljub krizi in z njo združeni omejitvi subvencij znatna. Med drugim je institut izdal prvi del večjega spisa dr. V. Florovskega »Čechi i vostočnyje Slavjane«, V. Zička »Odvem poljske vsajje leta 1863 na Češkem«, prof. M. Szykowskega »Poljska udeležba v češkem narodnem preporodu«, J. Máchala spis »O simbolizmu v poljski in ruski literaturi«, dalje drugi del spisa L. Kube »Pot za slovansko pesmijo« (v tem delu obravnava pisec slovanski jug), prof. Vajsa rekonstruirani staroslovanski tekst Evangelija sv. Marka. Pripravljata se med drugim Kollarjev jubilejni znanstveni zbornik in redakcijski univ. prof. dr. Jitřia Horáka in zbornik »A. S. Puškin v češkoslovaški literaturi«, dalje dozoreva za tisk Priročnik ruske fi. lozije ki ga pripravlja prof. Boris Jakovenko. Posebne omembe je vredna vest, da namerava založba čsl. grafike Unije izdajati slovarje slovanskih jezikov, pri čemer bo sodeloval tudi Slov. institut preko referenata leksikografske komisije Sl. instituta, univ. prof. dr. Bohuslava Havránka.

Dokaj oteženo je bilo predavateljsko delovanje instituta. Tako je priredil štiri predavanja, med njimi eno z debatnim večerom v okviru Jugoslov. marca v Pragi, organiziral razstavo jugoslov. knjige in retrospektivno razstavo ruskega slikarstva 18–20. stoletja. Medtem ko ima knjižnico skupaj s Slov. knjižnico zunanjega ministrstva, se v njegovem območju lepo razvijata in izpopolnjujeta arhiv slovanske umetnosti in arhiv slovanske glasbe — dva arhiva, ki sta v slovanskem svetu edinstvena. Letopis prinaša tudi poročila o znanstvenih potovanjih, za katere je dal Slov. institut podporo. Tako ulegne našo javnost zanimati poročilo univ. doc. dr. Fr. Meesela iz Skoplja, kd je lani v Pragi zbiral gradivo o delu bratov Subieev. Zlasti ga je zanimalo delo Janeza Subieca pred požarom Nar. divadla in po njem ter njegovo delo za staromestno vodnarstvo, ki je bilo dosele malo znano. Raziskovalec ugotavlja, da je

našel zelo važno gradivo. Mnogo materiala je našel tudi v zapuštni slikarja Hynaisa, ki je bil učitelj nekaterih slovenskih slikarjev. Odkril je sled izgubljenega Subičevega portreta Hynaisa in neko večje delo Janeza Subieca. Izmed ostalih poročil naj omenimo referat lektorja Fedor Šteška, ki je v Bolgariji in Jugoslaviji, med drugim tudi v Ljubljani zbiral material za sestavo slovanske glasbeno-znanstvene bibliografije in poročilo Konstantina Viskovatega, ki je v južni Dalmaciji zbiral material o hajdukih.

Zanimiv je tudi pregled slovanskih predavanj in jezikovnih kurzov v Pragi in drugod l. 1935. Jugoslavija je tu obilno zastopana. Tako ta pregled našteva 18 predavanj s splošnimi temami o Jugoslaviji (med njimi v Bratislavi predavanje J. Irmelja: »Slovenec — najkultnejši slovanski narod«), 8 predavanj iz arheologije in zgodovine, eno iz jezikoslovja in trje tečaj iz erbohrvaštine, 11 predavanj iz literature, eno o znanstvenih knjižnicah, pet s področja likovne umetnosti, eno iz glasbe, štiri o češkoslov.-jugoslov. stikih, dve iz prirodnih ved, dve iz tehničnih ved, 22 potopisnih in eno o gospodarstvu Jugoslavije.

Ostali del letopisa Slov. instituta vsebuje članke in nekrologe. Posebej je treba omeniti dr. V. Pospšila članek »Slovenske države v sedanjem svetovnem gospodarstvu« in nekrologe znamenitemu poljskemu slavistu Janu Rozwadowskemu (Miloš Weingart), poljskemu zgodovinarju V. Sobieskemu (Jar. Bidlo), Ignatiju Bajloniju (dr. V. Pospšil), Simi Trojanoviću (D. Stranšak) in največjemu bolgarskemu zgodovinarju V. Nikolovu Zlatarskemu (J. Bidlo).

Priloga obsega poročila o delovanju nekaterih slovanskih korporacij, med njimi Slovanske knjižnice zunanjega ministrstva, Izrazpredelnice št. 1 posnemamo, da je erbohrvaški oddelk narasel v celoti za 704 in slovanski za 119 knjig in periodik. Oba oddelka vodi naš rojak, knjižničar in lektor slovenščine na Karlovi univerzi dr. Oton Berkopec. Knjige prirastajo z nakupom, zamenjo in darili.

Letošnji občni zbor Slov. instituta je bil 28. maja t. l. ob občini udeležbi rednih in izrednih članov. Univ. prof. dr. Frank Wolman je imel globoko zajeto predavanje o metodoloških problemih literarne vede. Na tem občnem zboru je bil izvoljen za inozemskega člana slovanski zgodovinar univ. prof. dr. Milko Koc.

Poglavje iz sodobne psihoanalize

Proti psihoanalizi

Nedavno se je kulturni svet spominjal osemdesetletnice dunajskega zdravnika, utemeljitelja psihoanalize dr. Sigmunda Freuda. Njegovi nauki vzbujajo še vedno v krogih znanstvenega duševstva široka prerekanja med pristaši in nasprotniki. Kaže, da je večina psihologov zoper Freudovo teorijo, zlasti se zoper celotni sostav psihoanalize. O njem pouči čitatelja knjižica »O psihoanalizi«, ki jo je za Tiskovno zadrugo spisal univ. prof. dr. Šerko. O novih protifreudovskih sturjah v sodobni psihologiji poroča Veras v članku »Psihologija zoper Freud« (»Přítomnost«, Praga, 22. julija t. l.).

Češki pisec stavi uvodoma v vzporedno vrsto tri nauke razočaranja, ki jemljejo človeku iluzije: Marxov dvom o idealnih naglih mišljenja in dela, ki da je v zvezi z razrednimi koristmi, dalje Nietzschev močniti napad na vrednote naše dobe in Freudovo psihoanalizo, ki je odkrila vire človekovega nagonnega dejanja in nehanja. »Jedro Freudovega nauka o človeku je odkrile najnotrajnejšega in najglobljega človekovega bistva, ki se v ničemer ne razločuje od živalskega bitja in ki je ustvarjeno iz nenasišnih nagonov...« Kakor znano, deli Freud nagone v dve skupini: nagoni življenja in nagoni smrti. Prvi so v jedru vedno usmerjeni k spolnemu orgazmu, četudi gre za take reči, kakor so nežnost, spoštovanje, dobrota; to so po Freudu samo odsevi neizpolnjenih spolnih želja. Drugi iščejo v smrti zadnje, najvišje razkošje uničenja.

Značilnost vidijo Freudovi kritiki tudi v tem, da Freud odločno odklanja kritiko svojih naukov; v nestrpnosti in dogmatičnosti je podoban Karlu Marxu. Weiskcker in Mittenzwey dvomita, da bi psihoanalitična metoda, ki naj bi bila ekiperiment v znanstvenem smislu, ki pa so ji zaradi a prioriosti njenega nauka že v naprej določena pota in smotri, ustrezala pojmu znanstvene metode, zlasti še metode, kakor jih pojmujejo oni zahtevajo prirodne vede.

Freud se je prvotno učil pri francoskih duševslavcih, ki so gojili nauk o podzvesti. Na tej osnovi so nadaljevali proučevanja Janet in Baudouin v Franciji in Myers v Angliji, toda prišli so do drugih, preprostejših metod kakor Freud. Francozi zlasti proučujejo značaj in pomen hipnoze in somnambulizma ali snobodstva. V praktični rabi doseženih izsledkov hodijo sodobni francoski psihologi druga pota kakor freudovi. Medtem ko si slednji prizadevajo, da bi podzvestne afekte in predstave odslrali, skušajo sodobni francoski psihologi vplivati na duševni in telesni organizem z novimi predstavami, ki jih po posebni poti vcepjajo v pacientovo podzvest. Če pa ima predstava tako velik pomen, tedaj je važno, da se podzvesti dovajajo pravilne predstave. To je bilo izhodišče francoskega lekarnarja Coueja. O njegovem sugestivnem sistemu so delali dovptje, toda Couejeva osnovna zamisel je v sodobni francoski psihologiji splošno priznana. Dandanes se dušeslovci ne trudijo, da bi po freudovskem načinu z dolgotrajno analizo odpravljali bolne predstave iz podzvesti, marveč jih skušajo nadomestiti z odzdraviljivimi predstavami. V ta namen se poslužujejo sugestije, ki jo daje tolniku bodisi tuja oseba, bodisi on sam. Nekateri znanstveni psihologi sicer še vedno ugovarjajo temu, kar preveč preprostemu postopku, toda Baudouinova šola je točno opisala vse, kar je pokazalo pravilnost metode. Psihoanalitična metoda vzgaja bolnika k pasivnosti, prej omenjena metoda pa ga navaja k temu, da si sam pomaga. V tem smislu se suče tudi praksa psihologov Schulzeja, Jacobyja in Gindlerja. Kajpak v vseh teh primerih gre samo za nekatera nevrotična, nikakor pa ne za organska obolenja.

Zapiski

Is beogradske revije. »Srpski književni glasnik« prinaša v zvezku z dne 1. avgusta članek dr. Miloja Milojevića »O srpskoj umetničkoj muzici«, Petar Mitropan piše o stoletnici Gogolovega »Revizorja«, Kalami Baruh o španem filozofu in pesniku Miguelu de Unamunu, dr. W. Ruoff pa o nemški književnosti najnovejšega časa. Med ocenami in beležkami prikazuje T. P. dr. Dolenc »Pravno zgodovino za slovenske ozemlje« in Lili Nove prevod Prešernovih pesmi (Prešeren, Gedichte), ki je nedavno izšel pri Akademski založbi in ki je njem objavila tudi »Prager Presse« zelo ugodno oceno Hermanna Wendla, Leposlov je iz peresa Mirka Maksimovića in Nenada Mitrova. — V »Javnosti«, ki jo urejajo pisatelj Niko Bartulović, razpravlja dr. Ferdo Šišić o ideji podonavske konfederacije, L. Smolaka je prispeval članek o Bernardu Shawu, Stevan Benko se oglašja k srbsko-hrvatskemu sporu s člankom »Šta nas razdvaja«, dr. Miloš Gjurić pa razpravlja o etičnem pomenu Euripidove »Medee«. — V avgustovnem zvezku »Života i rada« je izšel članek dr. Ksenije Atanasjević »Opiemjenjavanje ločnega i socialnoga života«, Sima Pandurović se v članku »Pohvala dolednosti« bavi s slučajem beogradskega uč. profesorja Radovana Košutića in njegovo čudno »poezijo«. Petar M. Ilić razpravlja v filozofskem eseju o smislu in svrhi življenja. Mija Petrović pa v članku »Biografske babinje beogradske nauke« kritizira »Jugoslovenski bibliografski godišnjak« za 1935. g., ki ga je izdala beogradska Akademija znanosti. Grigor Benić je prispeval članek »Koliko je bilo srpskih država i kako su one postale«. Nadaljuje se študija Vile B. Zaninovića o Dinku Šimunoviću. V pregledu so izšla razna književna in znanstvena poročila.

Češki glas o Kidričev izdaji Prešerna. V »Lidovih Novinac« z dne 31. julija je izšlo pod naslovom »Čelakovský in Prešeren« dalje poročilo o novem Prešernu v redakciji univ. prof. dr. Fr. Kidriča in založbi Tiskovne zadruge. Pisec, znan pesnik in kritik dr. Rajmund Habřina se predvsem bavi s korespondenco med Prešernom in Čelakovským in s tega zornega kota opozarja češko kulturno javnost na značaj in pomen velike izdaje Prešernovega dela.

Radio

Četrtek, 6. avgusta

Ljubljana 12: Češke in slovanske narodne pesmi na ploščah. — 12.45: Vreme, poročila. — 13: Cas, spored, obvestila. — 13.15: Jugoslovenska glasba (radio orkester). — 14: Vreme, borza. — 19: Cas, vreme, poročila, spored, obvestila. — 19.30: Nač, ura. — 19.50: Uvod v prenos. — 20: Prenos koncerta iz Salzburga. — 21.40: Nekaj koncerta na ploščah. — 22: Cas, vreme, poročila, spored. — 22.15: Prenos iz Berlina. Poročilo o olimpijskih igrah (G. Ciril Soukal). — 22.30: Operetna glasba radio orkestra.

Beograd 17.20: Narodne melodije. — 18.20: Plošče. — 18.30: Pesmi. — 20.05: Prenos iz Salzburga. — 21.40: Lahka glasba na ploščah. — 22: Reportaža z olimpiade. — 22.30: Lahka in plesna muzika. — Zagreb 17.45: Koncert godbe na pihala. — 20: Kakor Ljubljana in Beograd. — 22.30: Lahka in plesna muzika. — Praga 19.10: Koncert vojaške godbe. — 19.50: Narodne pesmi. — 20.10: Pester program. — 21.45: Reportaža z olimpiade. — 22.15: Koncert salonskega orkestra. — Varšava 19.45: Pevski koncert. — 20.05: Prenos simfoničnega koncerta iz Salzburga. — 21.40: Plošče. — 22: Olimpijska reportaža. — 21.40: Klavirski koncert. — 23: Plesni orkester. — Dunaj 12: Koncert orkestra. — 13.15: Reportaža z olimpiade. — 16.05: Odlomki iz popularnih oper. — 17.15: Koncertna ura. — 19.10: Olimpijska reportaža. — 20.05: Prenos koncerta dunajskih filharmonikov iz Salzburga. — 21.40: Lahka godba. — 22.10: Prenos iz Berlina. — 22.20: Nadaljevanje koncerta. — 23.45: Lahka in plesna muzika. — Rim 19.20: Lahka glasba. — 20.45: Operni večer. — 22.40: Lahka glasba. — Nemčija 19: Olimpijski odmevi. — 20.10: Bachova, Beethovnova in Brahmovska glasba. — 22.30: Olimpijska reportaža. — 23.30: Koncert orkestra in solistov.

